

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových a environmentálních studií

Vliv migrace na socio-ekonomický rozvoj Jihoafrické republiky

Kateřina SIVULKOVÁ

Vedoucí práce: Lucie Macková M.A., Ph.D.

Olomouc 2024

Bibliografická identifikace

Jména a příjmení autora	Kateřina Sivulková
Název práce	Vliv migrace na socio-ekonomický rozvoj Jihoafrické republiky
Typ práce	Bakalářská
Pracoviště	Katedra rozvojových a environmentálních studií
Vedoucí práce	Macková Lucie, M.A., PhD.
Rok obhajoby práce	2024

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaký vliv má migrace na život obyvatel Jihoafrické republiky. Tato práce podrobněji zkoumá ekonomické, sociální, kulturní a politické dopady této migrace. Následně se zabývá samotnými migranty, konkrétně o jaký typ migrantů a migrace se jedná, push a pull faktory a v neposlední řadě jejich sociálními podmínkami. Dále ukazuje, jak se k situaci staví vláda a občané Jihoafrické republiky.

Klíčová slova	migrace, socio-ekonomický rozvoj, dopady migrace, Jihoafrická republika
Počet stran	56
Počet příloh	-
Jazyk	český

Bibliographical identification

Autor's first name and surname	Kateřina Sivulkov
Title	The impact of migration on the socio-economic development of South Africa
Type of thesis	Bachelor
Department	Department of Development and Environmental Studies
Sepervisor	Mackov Lucie, M.A., PhD.
Abstract	

The aim of the bachelor thesis is to find out how migration affects the lives of South Africans. This thesis examines in more detail the economic, social, cultural and political impacts of this migration. It then looks at the migrants themselves, specifically what type of migrants and migration they are, push and pull factors and last but not least their social conditions. It then shows how the government and citizens of South Africa view the situation.

Keywords	migration, socio-economic development, migration impacts, South Africa
Number of pages	56
Number of apendices	-
Language	Czech

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě zdrojů a literatury, které jsem uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne .....

.....

Podpis autora

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Kateřina SIVULKOVÁ
Osobní číslo: R21568
Studijní program: B0588A330001 Mezinárodní rozvojová a environmentální studia
Téma práce: Vliv migrace na socio-ekonomický rozvoj Jihoafrické republiky
Zadávající katedra: Katedra rozvojových a environmentálních studií

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaký vliv má migrace na život obyvatel Jihoafrické republiky. Tato práce podrobněji zkoumá ekonomické, sociální a kulturní dopady této migrace. Následně se zabývá samotnými migranty, konkrétně o jaký typ migrantů a migrace se jedná, push a pull faktory a v neposlední řadě jejich sociálními podmínkami. Dále ukazuje, jak se k situaci staví vláda a občané Jihoafrické republiky.

Rozsah pracovní zprávy: 10 – 15 tisíc slov
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

- Arestoff, F., Kuhn, M. (2011). Migration and Remittances in South Africa: the role of political factors. In 60ème Congrès de l'AFSE.
- lonel, B.-A. (2021). 'SOUTH AFRICA'S MIGRATION DYNAMICS: FROM SEGREGATION TO INTEGRATION', *Journal of Liberty and International Affairs, Institute for Research and European Studies - Bitola*, 7(2), pp. 61-72.
- Kanayo, O., Anjofui, P. and Stiegler, N. (2019). 'Push and pull factors of international migration: Evidence from migrants in South Africa', *Journal of African Union Studies*. Adonis and Abbey Publishers Ltd, pp. 219-250.
- OQUBAY, A., TREGENNA F. and VALODIA I., ed. (2022). *The Oxford Handbook of the South African Economy*. United Kingdom: The Oxford University Press. ISBN 978-0-19-289419-9.
- SEGATTI, A., and LANDAU L. B., ed. (2011). *Contemporary Migration to South Africa: A Regional Development Issue*. The International Bank for Reconstruction and Development. ISBN 978-0-8213-8767-2.
- Tirivangasi, H. M., Mugambiwa, S. S. (2016). Citizenship crisis or xenophobia? A critical analysis of service delivery protest in South Africa. *South African Association of Public Administration and Management (SAAPAM). The 5th Annual Conference on '20 years of South Africa's Post-Apartheid Local Government Administration*, pp. 41-48.
- Yu, D. (2022). The Impact of International Migration on Skills Supply and Demand in South Africa. *African Human Mobility Review*, 8(2), pp. 8-40.

Vedoucí bakalářské práce: Lucie Macková, M.A., Ph.D.
Katedra rozvojových a environmentálních studií

Datum zadání bakalářské práce: 11. dubna 2023
Termín odevzdání bakalářské práce: 11. dubna 2024

L.S.

---

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

---

doc. Mgr. Zdeněk Opršal, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 26. dubna 2023

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí práce Lucii Mackové, M.A., Ph.D. za její odborné vedení, rady a připomínky při psaní této bakalářské práce. Chtěla bych také poděkovat své rodině, která mi byla podporou při psaní této práce.

Obsah

Seznam grafů, tabulek	9
Seznam zkratk	10
Úvod	11
1 Cíle a metody práce	13
2 Teoretické vymezení.....	14
2.1 Mezinárodní migrace.....	14
2.1.1 Kategorie migrantů	14
2.2 Vybrané teorie mezinárodní migrace.....	16
2.2.1 Teorie push a pull faktorů	16
2.2.2 Teorie migračních sítí	17
2.2.3 Teorie dvojího trhu.....	18
2.3 Diaspora.....	19
3 Migrační proudy a trendy mezinárodní migrace	21
4 Jihoafrická republika.....	23
4.1 Historie Jihoafrické republiky.....	23
4.1.1 Apartheid.....	24
4.2 Migrační politika Jihoafrické republiky	26
4.2.1 Hraniční kontroly	28
5 Dopady migrace na Jihoafrickou republiku.....	30
5.1 Ekonomické dopady	30
5.1.1 Pracovní trh.....	30
5.1.2 Remitence	32
5.1.3 Odliv mozků	33
5.2 Sociokulturní dopady.....	34
5.2.1 Výzvy v oblasti bydlení	34
5.2.2 Zdraví obyvatel.....	36
5.2.3 Náboženství	37
5.3 Politické dopady	38
5.3.1 Postoj obyvatel Jihoafrické republiky vůči migrantům	39
5.3.2 Xenofobie a krize občanství	40
Diskuse	44
Závěr.....	47
Seznam použité literatury	49

Seznam grafů, tabulek

Tabulka 1: Mezinárodní migrace do Jihoafrické republiky (2020).....	21
Graf 1: Imigrace do Jihoafrické republiky v roce 2020 podle regionu původu...	22
Graf 2: Stav pracovního trhu v Jihoafrické republice v letech 2017 a 2022	30
Graf 3: Vývoj druhů obydlí v Jihoafrické republice v letech 2001, 2011, 2022	36

Seznam zkratk

BMA – Úřad pro řízení hranic v Jihoafrické republice

HDP – Hrubý domácí produkt

IOM – Mezinárodní organizace pro migraci

OSN – Organizace spojených národů

SA – Jihoafrická republika

UN – Organizace spojených národ

Úvod

Socioekonomický rozvoj je klíčovým ukazatelem životní úrovně a prosperity společnosti. V kontextu Jihoafrické republiky je tento rozvoj důležitým faktorem nejen pro zajištění blahobytu občanů, ale i pro udržení stability a růstu ekonomiky. Příliv pracovních sil z jiných zemí může významně obohatit domácí ekonomiku. Vysoce kvalifikovaní přistěhovalci mohou přinášet nové dovednosti a know-how, které mohou posílit konkurenceschopnost země na mezinárodní úrovni. Navíc, pracovníci s nižšími kvalifikacemi často vykonávají práci v odvětvích s nedostatkem pracovních sil, což může stimulovat růst a rozvoj těchto sektorů.

Migrace představuje komplexní fenomén, spojený s mnoha faktory a trendy. Nelze zahrnout všechny důvody, proč lidé migrují, a proč si vybírají určitou destinaci. V Jihoafrické republice se nachází přes 2,8 milionu imigrantů. Země je cílovou destinací migrantů zejména z afrického kontinentu, tato migrace představuje 65 %. Migranti přicházejí zejména ze Zimbabwe, Mosambiku a Lesotha. Příliv migrantů přináší do země různorodé kulturní, sociální, politické a ekonomické vlivy, které formují společenskou strukturu a ekonomické prostředí. Mezinárodní migranti přicházejí do Jihoafrické republiky z různých důvodů, včetně hledání zaměstnání, úniku před konfliktem a touhy po lepším životě a příležitostech. Avšak jejich integrace není vždy bezproblémová. Obyvatelé Jihoafrické republiky někdy vnímají migranty jako hrozbu, zejména v kontextu pracovních míst a ekonomické konkurence, což může vést k xenofobii, násilí a diskriminaci.

S přílivem migrantů přicházejí i určité výzvy. Sociální integrace přistěhovalců může být obtížná, zejména pokud mají omezený přístup k vzdělání, zaměstnání nebo zdravotní péči. Toto v mnoha případech vede k rozšíření sociální nerovnosti a vytváření napětí ve společnosti. Kromě toho, v některých případech může migrace vést ke vzniku kulturních a etnických konfliktů. Nepřijetí a diskriminace migrantů mohou snižovat sociální soudržnost a způsobovat politickou nestabilitu. Historie Jihoafrické republiky je poznamenána dlouhodobým rasovým a sociálním napětím, zejména v období apartheidu, kdy docházelo k systematické diskriminaci černošského obyvatelstva. Tyto historické faktory ovlivňují současný pohled na migraci a migranty v zemi.

Přesto je důležité si uvědomit, že migrace může být také zdrojem inovací, kulturní výměny a ekonomického růstu. Pokud je správně řízena a podporována příslušnými politikami, může přinést výhody jak pro migranty, tak pro hostitelskou zemi. Vytváření inkluzivních společností, které respektují rozmanitost a poskytují rovné příležitosti, je klíčovým krokem k udržitelnému a prosperujícímu budoucímu vývoji Jihoafrické republiky.

1 Cíle a metody práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je prozkoumat, jaký vliv má migrace na socio-ekonomický rozvoj Jihoafrické republiky. Věnuje se analýze vybraných teorií mezinárodní migrace, zkoumá roli Jihoafrické republiky jako cílové destinace mezinárodní migrace a stručně shrnuje historii této země s důrazem na období apartheidu. Dále se zaměřuje na popis migračních politik a postojů vlády k migraci. Specificky se soustředí na ekonomické dopady (remitence, pracovní trh, odliv mozků), socio-kulturní dopady (výzvy v oblasti bydlení, zdraví obyvatel, diaspora, a náboženství) a politické dopady (xenofobie a krize občanství). Práce se pokusí zodpovědět následující výzkumné otázky:

1. Jaké ekonomické dopady přináší mezinárodní migrace Jihoafrické republice?
2. Jaké sociokulturní výzvy přináší mezinárodní migrace Jihoafrické republice?
3. Jaké jsou politické dopady mezinárodní migrace v Jihoafrické republice?

Práce je vypracovaná rešeršně-kompilační metodou, z internetových zdrojů, akademických časopisů a odborných knih. Byla analyzována primární a sekundární data. Data a informace použité v této práci byly získány prostřednictvím vyhledávání v databázích Google Scholar, E-zdroje UPOL a Web of Science. Tato práce se opírá především o anglicky psané zahraniční vědecké články. Konkrétně byly použity články např. z následujících časopisů: *Journal of Democracy*, *Migration Studies*, *Journal of African Union Studies*, *Human Rights Brief*, *African Journal of Development Studies* atd. Data použita v této práci byla získána převážně z oficiálních statistických stránek Jihoafrické republiky (Statistics SA) a OSN.

Mezi limity práce se řadí např. to, že téma migrace a dopadů na socio-ekonomický rozvoj Jihoafrické republiky je komplexní a rozmanité. Přestože se snaží tato práce pokrýt širokou škálu aspektů migrace, není možné zahrnout všechny možné faktory a jejich interakce.

2 Teoretické vymezení

Tato část se věnuje teoretickému přehledu vybraných teorií souvisejících s mezinárodní migrací, které poskytují rámec pro analýzu dynamiky a dopadů migrace. Zahrnutí definice mezinárodní migrace a migračních proudů je zásadní pro pochopení toho, jak migrace ovlivňuje socioekonomický kontext Jihoafrické republiky. Dále jsou představeny vybrané teorie, jako jsou teorie *push* a *pull* faktorů, teorie migračních sítí a teorie dvojího trhu, které umožňují zkoumat motivace a mechanismy migrace.

2.1 Mezinárodní migrace

Mezinárodní migrace je definována podle Mezinárodní organizace pro migraci jako „*pohyb osob ze země původu nebo místa trvalého bydliště, za účelem trvalého nebo dočasného usazení v jiné zemi, při kterém došlo k překročení mezinárodní hranice*“ (IOM, 2011, 48). Jedním z hlavních témat mezinárodní migrace mohou být obavy o to, jak a zda ovlivní přijímající zemi, a zda bude mít kladné nebo záporné dopady na ekonomiku přijímající země (Kanayo et al., 2019). Migrace může mít různé dopady na ekonomiky přijímajících zemí, včetně vlivů na trh práce, fiskální situaci, sociální integraci, a infrastrukturu (Drinkwater, 2010).

Jako mezinárodního migranta OSN definuje „*osobu žijící mimo zemi svého původu nebo obvyklého místa pobytu. Což zahrnuje všechny migranty, bez ohledu na jejich legální status, nebo povahu a motiv jejich přesunu*“ (UN, 2021). Tím, že pojem „migrant“ zahrnuje širokou škálu lidí v nejrůznějších situacích, je obtížné migranty spočítat a určit, jak dlouho se v zahraničí nacházejí. Stejně důležité jako určení, kdy se osoba stává migrantem, je důležité určit kdy jím daná osoba přestává být (Kanayo et al., 2019).

2.1.1 Kategorie migrantů

Migranty můžeme rozdělit do dvou hlavních kategorií na dočasné a trvalé. Dočasná migrace zahrnuje lidi, kteří se do jiné země přesouvají s jasným cílem nebo na určitou dobu s úmyslem vrátit se. Trvalá migrace zahrnuje lidi, kteří se do jiné země přesouvají s úmyslem zůstat v této zemi na trvalo. Tyto kategorie mají rozdílné dopady na společnost a vyžadují odpovídající správu a politiku

(Chen et al., 2016). Další kategorizování mezinárodních migrantů se velmi liší podle účelu jejich pobytu, původu, právního statusu a dalších faktorů. Například Bell, Alves, Oliveira a Zuin (2010) identifikují „*tři hlavní typy mezinárodní migrace: pracovní a dočasnou migraci včetně nelegální migrace, nucenou migraci (pohyb uprchlíků) a mezinárodní migraci seniorů*“ (Bell et al., 2010, 16).

Pracovní a dočasná migrace zahrnuje lidi, kteří migrují za pracovními příležitostmi nebo za účelem dočasného pobytu. To může zahrnovat migrační pracovníky, kteří hledají lepší životní podmínky nebo vyšší mzdy v jiných zemích, sezónní pracovníky, kteří pomáhají s pracemi, které jsou sezónně závislé (například zemědělství) nebo studenty, kteří chtějí získat vzdělání v zahraničí. Nucená migrace zahrnuje lidi, kteří jsou nuceni opustit svou domovskou zemi kvůli různým faktorům, jako jsou konflikty, pronásledování, přírodní katastrofy nebo další naléhavé situace. Do této skupiny patří uprchlíci, kteří hledají ochranu před pronásledováním nebo válečným konfliktem, a další jednotlivci, kteří čelí riziku a nebezpečí ve své domovské zemi. Mezinárodní migrace seniorů je fenomén, který se týká osob důvodového věku, migrujících do jiných zemí za lepší péčí o zdraví, důchodovými podmínkami nebo prostředím. Tyto podmínky odpovídají jejich potřebám a přání. Tento druh migrace se stává stále významnějším v důsledku demografických změn a zlepšujících se zdravotních a ekonomických podmínek (Bell et al., 2010).

Jihoafrická republika je preferovanou destinací pro různé typy migrantů, včetně mezinárodních migrantů, nedokumentovaných migrantů, uprchlíků a žadatelů o azyl. Nedokumentovaní migranti pocházejí zejména z Mozambiku, Lesotha, Zimbabwe a Svazijska. Pracují v odvětvích jako zemědělství, těžba a stavebnictví za nízké mzdy. Mnohdy jsou vystaveni formám zneužívání a vykořisťování ze strany zaměstnavatelů, včetně fyzického zneužívání a neplacení za práci. Jsou často cílem policejních zatýkání a deportací. Uprchlíci spolu s žadateli o azyl často nesplňují očekávání vyplývající z migračních politik přijatých Jihoafrickou republikou uprchlících z 90. let 20. století, kterým se tato práce více věnuje v kapitole 4.2. Jsou často zadržováni v policejních stanicích po dlouhou dobu, kde čelí korupci a vydírání ze strany úředníků (Human Rights Watch, 1998).

2. 2 Vybrané teorie mezinárodní migrace

2. 2. 1 Teorie push a pull faktorů

Rozhodnutí opustit svou rodnou zemi a hledat lepší život a nové příležitosti se stalo pro mnohé nevyhnutelným krokem. Lidé jsou motivováni k odchodu ze svých domovských zemí různými faktory, které lze rozdělit do dvou hlavních kategorií: *push* faktory a *pull* faktory (Kanayo et al., 2019). *Push* faktory jsou podněty a tlaky, které motivují jedince k opuštění svého domova a hledání lepších podmínek jinde. Tyto činitele ovlivňující migraci lze rozdělit do tří hlavních kategorií: ekonomické, sociální a politické (Urbański, 2022, 4). Ekonomické faktory představují jeden z hlavních impulzů pro migraci. Nedostatek pracovních příležitostí a ekonomická nejistota v domovské zemi může vést k hledání lepších podmínek v jiných zemích. Tento trend je často patrný v rozvojových zemích, kde může být nedostatek zaměstnání a příjmů značný. Mezi sociální faktory patří problémy s náboženskou tolerancí nebo nedostatečné zabezpečení základních potřeb a služeb. Zdravotní péče a vzdělání, mohou také motivovat jednotlivce k hledání lepších možností v jiných zemích, kde jsou tyto služby dostupnější a kvalitnější. Politické faktory, jako jsou nestabilita, války, porušování lidských práv a nedostatečně fungující právní systémy, mohou vytvářet nepříznivé prostředí pro jednotlivce. V takových případech mohou lidé hledat bezpečí v jiných zemích, kde jsou práva a jejich ochrana lepší (Urbański, 2022).

Naopak *pull* faktory jsou spojeny s přitažlivostí destinace. Může se jednat o lepší ekonomické podmínky, vyšší životní standard, bezpečnost, stabilní politické prostředí, dostupnost kvalitního zdravotnictví a vzdělání, a obecně příznivější podmínky pro život a rozvoj. Tyto faktory přitahují jednotlivce a rodiny k myšlence migrace za účelem zlepšení svého života. Oba druhy faktorů, *push* i *pull*, vzájemně působí a společně vytvářejí podmínky pro migraci. Bez nepříznivých podmínek v domovské zemi (*push* faktory) by nebyla motivace k odchodu, a naopak, bez pozitivních aspektů v destinaci (*pull* faktory) by nemusela být dostatečná motivace k migraci (Kanayo et al., 2019).

Jihoafrická republika je charakterizována složitými migračními proudy, které jsou poháněny jak *push*, tak i *pull* faktory. Mezi *push* faktory patří politická nestabilita v některých částech země, ekonomická nestabilita, nezaměstnanost a špatná kvalita vzdělávání. Tyto faktory vedou některé obyvatele Jihoafrické

republiky k hledání bezpečí a lepších životních podmínek jinde. Rovněž je zde vliv xenofobie a násilí namířeného proti migrantům, což může být dalším impulzem k emigraci. Na druhé straně jsou *pull* faktory, které přitahují migranty do Jihoafrické republiky pro lepší ekonomické a sociální příležitosti.

Země je druhou největší ekonomikou na africkém kontinentu a nabízí mnoho možností pro lepší životní podmínky a kariérní růst (Kanayo et al., 2019). Navíc, kromě uvedených faktorů mohou existovat i další, jako je environmentální nestabilita, která ovlivňuje migrační toky v Jihoafrické republice (Griffin, 2022). Tato teorie migrace, přestože poskytuje určitý rámec pro pochopení pohybu lidí, je kritizována pro svou nedostatečnou komplexnost. Často přehlíží složité subjektivní motivace a faktory, které ovlivňují rozhodnutí migrantů. Zjednodušuje migraci na ekonomické pohnutky, což může vést k nesprávným interpretacím a zanedbávání dalších důležitých aspektů, jako jsou psychologické aspekty, individuální potřeby a historický kontext. Kritici tvrdí, že používání této teorie může vést k neadekvátním politikám a opatřením proti migraci, která neberou v úvahu skutečné potřeby a situace migrantů. Namísto toho by měla být analýza migrace založena na komplexním a multidisciplinárním přístupu, který bere v úvahu celou řadu faktorů a respektuje individualitu a lidskou důstojnost migrantů (Garelli a Tazzioli, 2021).

2. 2. 2 Teorie migračních sítí

Teorie migračních sítí přináší komplexní pohled na migraci a zkoumá, jak různé sociální, ekonomické a emoční faktory formují a ovlivňují celý migrační proces. Migrační sítě jsou analyzovány z několika perspektiv. Jsou chápány jako systémy investic do migrace, které snižují celkové náklady a rizika spojená s přesunem do nového prostoru. Tato investiční dynamika nezahrnuje pouze finanční hlediska, ale také sociální a emoční aspekty. Členové těchto sítí mohou vzájemně sdílet zkušenosti a informace, vytvářející tak prostředí vzájemné podpory pro migranta. Dále, migrační sítě ovlivňují sociální stránku migrace tím, že formují interakce mezi migranty a komunitami v cílových oblastech. Tvoří sociální vazby, které mohou silně ovlivnit post migrační chování jednotlivců, a tím i jejich začlenění do nového prostředí.

Migrační sítě slouží také jako integrační strategie pro jednotlivce i rozsáhlejší skupiny. Tyto sítě usnadňují ekonomickou integraci a další interakce v cílových oblastech. Migrantům mohou poskytovat podporu v různých aspektech života (Drbohlav a Uherek, 2007). Migrační sítě usnadňují překonávání překážek v migraci a vytváření podmínek pro život v cílových destinacích, zohledňující bydlení, ekonomické aktivity, péči o děti a podporu sociálně znevýhodněných. S ohledem na vyšší náklady mezinárodní migrace, včetně geografické vzdálenosti a vízových omezení, a vzhledem k lidským a psychologickým aspektům, hraje role migračních sítí v procesu migrace silnější úlohu (Stark a Taylor, 1991). Dále rodiny vytvářejí specifické sítě podle modelu diverzifikace rizika. Tato strategie spočívá v rozeslání členů rodiny do různých destinací, což snižuje riziko ekonomického propadu v případě problémů v jednom místě. Tímto způsobem migrační sítě nejen minimalizují negativa migrace, ale také přispívají k diverzifikaci rizik spojených s ní (Drbohlav a Uherek, 2007).

Zánik migračních sítí představuje komplexní proces, který souvisí s mnoha faktory v destinaci i zemi původu. Dynamika ekonomických podmínek, politické nestability a sociálních změn hrají klíčovou roli v tomto vývoji. Nestabilita v cílové destinaci, způsobená ekonomickými otřesy, politickou nejistotou nebo demografickými změnami, může postupně zničit stávající migrační sítě. Naopak, pozitivní ekonomické změny v zemi původu, jako je růst zaměstnanosti nebo zlepšení životních podmínek, mohou snižovat motivaci k migraci a tím přispívat k rozvolnění migračních sítí. Integrace migrantů do nového prostředí a postupné získávání autonomie dále posilují proces přirozeného zániku migračních sítí (Drbohlav a Uherek, 2007).

2. 2. 3 Teorie dvojího trhu

Teorie dvojího trhu poskytuje ekonomicky orientovaný pohled na migraci ve vyspělých zemích, kde je imigrace chápána jako důsledek trvalé poptávky po migrační pracovní síle. Tato teorie rozlišuje dva hlavní pracovní sektory. První sektor je vyhrazen pro domácí obyvatelstvo, zejména pro kvalifikované pracovníky s vysokými platy, relativní pracovní stabilitou a vyhlídkami na kariérní postup. Druhý sektor zahrnuje nekvalifikovanou práci, charakterizovanou fyzickou náročností, nízkými mzdami a převážně obsazovanou pracovními

migranty. Podle této teorie jsou oba tyto pracovní sektory typické pro moderní kapitalistickou společnost, a samotný způsob produkce v industriálním prostředí působí jako hnací síla migrace. Pracovní migranti jsou přitahováni do druhého sektoru, kde nacházejí zaměstnání na nekvalifikovaných pozicích, přestože jsou konfrontováni s nízkými mzdami a náročnými pracovními podmínkami. Tato teorie reflektuje strukturální prvky moderní společnosti, které formují dynamiku migrace ve vyspělých zemích (Drbohlav a Uherek, 2007).

2.3 Diaspora

V každé zemi existují jazykové a kulturní komunity diaspor, které představují důležitou součást společnosti. Tyto komunity si udržují pevné pouto ke svému původnímu domovu prostřednictvím uchování a předávání svého kulturního dědictví, jazyka, obchodních tradic a etnicity (Magocha a Rammala, 2020). Termín diaspora je spojován s historií násilného vysídlení, rozptýlení a migrací, sahající až do doby transatlantického obchodu s otroky a kolonialismu. Nicméně se tento pojem od té doby vyvíjel a měnil (García 2016). Dnes je diaspora charakterizována rozmanitostí a zahrnuje politické uprchlíky, imigranty, cizince, etnické a rasové menšiny a vysídlené osoby (Safran, 2011).

Rozvoj diasporických obchodních a podnikatelských komunit je důsledkem společného úsilí jednotlivců, kteří se sdružují a zakládají malé podniky. Tyto podniky se následně integrují a budují sítě v hostitelských zemích. Tyto sítě umožňují výměnu zboží, služeb, kapitálu a nápadů mezi zahraničními obchodníky, přičemž jsou podporovány pokrokem v dopravě, komunikaci a technologiích. Důležitou roli hraje i ekonomická, politická a kulturní dynamika, která podmiňuje vznik a vývoj těchto komunit. Diasporické jazykové a kulturní komunity mohou tvořit malé i velké skupiny. Mají potenciál prospívat i poškozovat ekonomiku. Hlavním problémem spojeným s těmito komunitami je prodej nelegálních produktů a služeb (Magocha a Rammala, 2020). Migranti se často rychleji uchylují k podnikání než místní populace, což představuje významný přínos pro ekonomiku. Tato migrace obchodníků také podněcuje kulturu a cestovní ruch, přičemž diasporické komunity mohou hrát klíčovou roli ve sdílení kulturních tradic a hodnot (Magocha a Rammala, 2020). Politické dopady diaspor mohou být významné, ačkoli se mohou překrývat s dopady migrace obecně. Klíčovým rozdílem je v tom, že diaspora obvykle zahrnuje skupiny lidí, které opustily

svou původní zemi, usadily se v jiné části světa, ale stále udržují silné kulturní, etnické nebo politické vazby se svou domovinou. Tato přetrvávající identita a loajalita může mít politické dopady jak na hostitelskou zemi, tak i na zemi původu (Plaza, Ratha, 2011). Je však důležité, aby stát poskytoval ochranu a podporu těmto komunitám a zároveň zajišťoval rovné podmínky pro místní i migranty. Tímto přispívá k sociální spravedlnosti a ekonomické stabilitě (Magocha a Rammala, 2020).

Migrace do Jihoafrické republiky přináší řadu výzev, kterým čelí diasporické komunity. Tyto výzvy mají značný dopad na život migrantů a mohou ovlivnit jejich integrační proces i socioekonomický rozvoj země. Mezi hlavní výzvy patří obtíže s hledáním dostatečného a bezpečného ubytování, nedostatek ochrany ze strany policie a jazyková bariéra. Někteří migranti se zároveň mohou stát terčem xenofobních útoků ze strany místních obyvatel, a mít problémy se zapojením do komunity. Tyto výzvy narušují stabilitu a prosperitu společnosti a mohou vést ke zvýšení nerovnosti a vzniku sociálních konfliktů (Serumaga-Zake, 2017).

3 Migrační proudy a trendy mezinárodní migrace

Migrační proudy jsou v dnešním globalizovaném světě klíčovým fenoménem, ovlivňujícím ekonomické, sociální a politické struktury. Vlády mají právo a také odpovědnost regulovat vstup do svých zemí prostřednictvím zákonů s cílem ovlivnit objem migrace. Rozvinuté země s prosperující ekonomikou jsou často více atraktivní pro imigranty, což může vytvářet mimo jiné napětí mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu (Kok et al., 2006). Mnoho migrantů se do Jihoafrické republiky přesouvá za účelem získání zaměstnání v odvětvích jako zemědělství, průmysl, služby a obchod. Politická stabilita země je dalším důvodem proč lidé do země přicházejí. Navzdory historii politických konfliktů a sociálních nepokojů má země relativně stabilní politický systém ve srovnání s jinými africkými státy. Politická stabilita přitahuje migranty, kteří hledají útočiště před politickou represí a nestabilitou v jejich domovských zemích. Mnoho lidí migruje do Jihoafrické republiky s nadějí na zlepšení svých životních podmínek, přístup k lepšímu vzdělání a zdravotní péči. I přes snahy vlády vytvářet a implementovat migrační politiku a navzdory problémům, kterým migranti čelí jako jsou nerovnost, násilné útoky a nezaměstnanost, příliv migrantů neklesá (Enaifoghe, 2020).

Tabulka 1: Mezinárodní migrace do Jihoafrické republiky (2020)

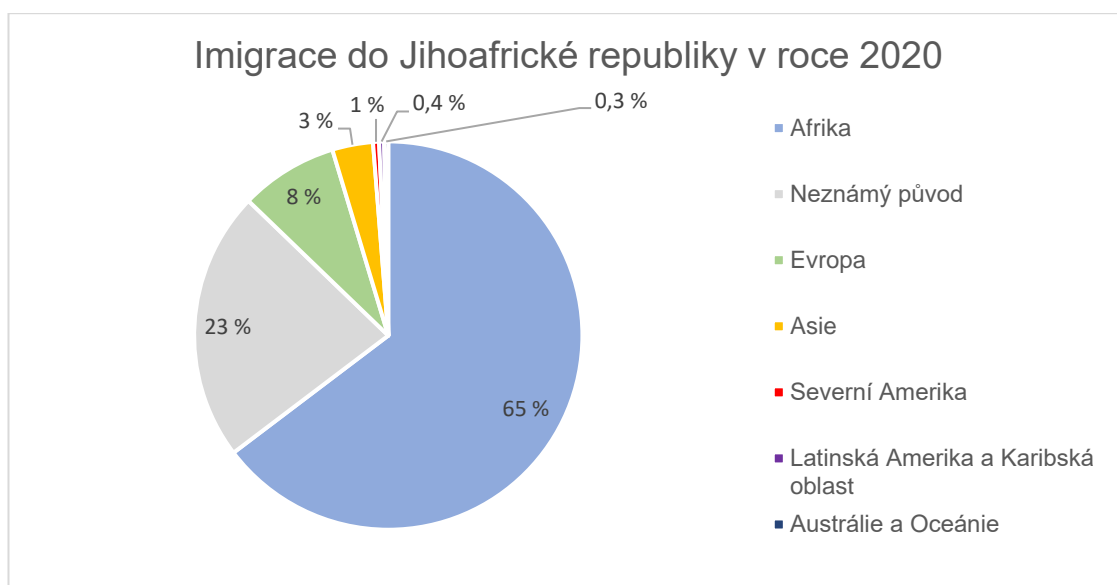
Země původu imigrantů přicházejících do Jihoafrické republiky v polovině roku 2020	
Zimbabwe	24,1 %
Mosambik	12,3 %
Lesotho	6,7 %
Malawi	3,3 %
Spojené království	2,4 %
Demokratická republika Kongo	2,2 %
Somálsko	2,0 %
Botswana	1,8 %
Angola	1,7 %
Ostatní	21,0 %
Neznámý původ	22,5 %

Zdroj: United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2020). International Migrant Stock 2020.

Tradičními zdroji migrace jsou převážně okolní země, jako Mosambik, Lesotho, Zimbabwe, Malawi, Svazijsko a Botswana. Nicméně od konce

apartheidu došlo k nárůstu migrace z téměř všech afrických zemí, což naznačuje, že Jihoafrická republika přitahuje migranty z celého kontinentu (Crush et al., 2005). V současnosti se v Jihoafrické republice nachází největší počet imigrantů na africkém kontinentě. Podle údajů OSN z roku 2020 přichází do této země nejvíce migrantů ze Zimbabwe, Mosambiku a Lesotha. U značné části imigrantů, konkrétně 22,5 %, není znám jejich původ. Tento nedostatek může do jisté míry dostupná data zkreslovat. V zemi je celkový počet imigrantů 2,86 milionů (UN, 2020), a podle Statistics SA (2020), bylo v Jihoafrické republice v polovině roku 2020 59,62 milionu obyvatel. Počet imigrantů v zemi tak představuje 4,8 % z celkové populace země (Statistics SA, 2020). „Tento počet je podhodnocen kvůli přítomnosti velkého množství nelegálních migrantů, zejména z okolních zemí“ (Moyo, 2021).

Graf 1: Imigrace do Jihoafrické republiky v roce 2020 podle regionu původu

Zdroj: United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2020). International Migrant Stock 2020.

Největší podíl imigrantů přichází do Jihoafrické republiky v rámci samotného afrického kontinentu a to celých 65 %, druhý největší podíl s 8 % je z Evropy. Limitem těchto dat je znovu neznámý původ 23 % imigrantů.

4 Jihoafrická republika

4.1 Historie Jihoafrické republiky

První evropští osadníci se v této oblasti začali objevovat od roku 1652, kdy Nizozemská východoindická společnost založila první osadu v Table Bay (oblast dnešního Kapského města). Tato kolonie, vytvořená za účelem zásobování projíždějících lodí čerstvými produkty rychle rostla. S postupným příchodem dalších Evropanů v 18. století, včetně Francouzů, Britů a Němců, se stupňovaly konflikty s původními obyvateli. V roce 1795 Britové převzali kontrolu nad Kapskou kolonií s úmyslem získat strategickou výhodu v konfliktu s Francií a zabezpečit si moc nad důležitou mořskou cestou na Východ. V 19. století měl významný dopad na region vzestup Zulské říše pod vedením Shaka Zulu, což vedlo podstatným změnám. V průběhu tohoto období získal zulský vůdce Shaka kontrolu nad rozsáhlým územím jihovýchodní Afriky. Británie znovu obsadila Kapsko v roce 1806, a s rozvojem kolonie byla postupně zaručena politická práva různých ras (South Africa Yearbook, 2022).

Otroctví v Jihoafrické republice začalo v roce 1653, kdy Nizozemci zavedli tento systém v Kapském městě. Pod nadvládou Británie se otroctví upevnilo a přetrvávalo až do roku 1834. Oficiálnímu zrušení otroctví předcházela zákaz britského obchodu s otroky mezi koloniemi z roku 1807, jehož účelem bylo osvobození všech otroků v britských koloniích, včetně Kapské kolonie. Osvobození však nebylo okamžité, a mnoho bývalých otroků bylo nuceno pracovat jako dělníci v obtížných podmínkách nadále. Otroctví mělo významný dopad na sociální strukturu a rasové vztahy v Jihoafrické republice, což ovlivnilo další události v její historii (Morton, 1994).

Po sjednocení britských kolonií v roce 1910 byla vytvořena Jihoafrická unie, která byla transformována v republiku v roce 1961. V roce 1912 byl založen Africký národní kongres jako reakce na politiku segregace a diskriminace v Jihoafrické republice. Cílem tohoto hnutí bylo bojovat za práva černošského obyvatelstva a jejich zapojení do politického procesu a společnosti jako celku (South Africa Yearbook, 2022).

Mezi lety 1989 a 1994 došlo v Jihoafrické republice k historické proměně. I přes násilí a hrozbu občanské války dokázali politici černošské i bělošské populace ukončit více než tři staletí bělošské nadvlády. Klíčovými faktory byly

demografické změny, úpadek ekonomiky a vzájemná závislost většinové a menšinové populace. Tato doba byla charakterizována setkáváním reformně smýšlejících příslušníků většinové a menšinové komunity, což vedlo k pochopení společných zájmů a podpoře mírového řešení konfliktu. Jednou z nejdůležitějších postav byl Nelson Mandela (Thompson, 2000), který zaujímal klíčovou roli jako významný člen Afrického národního kongresu. Mandela byl odsouzen k doživotnímu vězení v roce 1964 za svou roli v boji proti apartheidu. Strávil 27 let ve vězení, než byl propuštěn v roce 1990. Po propuštění sehrál podstatnou roli v přechodu Jihoafrické republiky od apartheidu k demokracii. Během svého prezidentství (1994–1999) usiloval o spravedlivé a mírové smíření země po letech rasové segregace. Zároveň vedl národní úsilí o zmírnění rasových napětí a vytvoření inkluzivní společnosti. Mandela je dodnes uznáván jako symbol boje za lidská práva a mírového soužití (Evropský parlament, 2013). Ve svém memorandu v roce 1988 navrhl jednání mezi Africkým národním kongresem a vládou k nalezení politické dohody. Tato iniciativa položila základy pro přechod k nerasové demokracii, která vyvrcholila prezidentskými volbami 10. května 1994. Mandela převzal prezidentský úřad a symbolicky ukončil éru nadvlády bělochů v Jihoafrické republice (Thompson, 2000). První desetiletí svobody v Jihoafrické republice odstartované koncem apartheidu v roce 1994, bylo obdobím významných událostí ve snaze o přechod k demokracii. Pod vedením Afrického národního kongresu se vláda zaměřila na rekonstrukci země, zdůrazňující jak demokratizaci, tak sociálně–ekonomický rozvoj. Důraz byl kladen na radikální přepracování vládní struktury, poskytování služeb, lidská práva a integrovaný přístup k plánování (South Africa Yearbook, 2022).

4. 1. 1 Apartheid

Nejvýznamněji novodobé dějiny Jihoafrické republiky poznamenal apartheid, který probíhal v Jihoafrické republice a v dnešní Namibii v letech 1948–1994. Představoval rasovou segregaci pod vládou výhradně bílé Jihoafrické republiky, která nařizovala, že nebělošští Jihoafričané musí žít v oddělených oblastech od bělochů. Jednotlivé rasové skupiny byly nejen fyzicky odděleny podle místa, kde se nacházely, veřejných zařízení ale i podle společenského života. Nejprve se stalo nezákonným pro jihoafrické občany navazování

mezirasových vztahů. Poté byli občané zařazeni do jedné ze čtyř rasových skupin: černí, Indové, barevní (nebílí) a bílí. V průběhu tohoto režimu měla bělošská minorita dominantní postavení, zatímco černoši nesměli volit ani se angažovat v politice a byli omezeni na pracovní sílu pro bělochy. Mezi těmito skupinami však rostl vnitřní odpor (South Africa Yearbook, 2022).

Apartheid není jen o fyzickém oddělení a sociální segregaci, nese v sobě také hluboký morální a duchovní význam. Tento pojem se poprvé objevil v kontextu debat holandských reformovaných misionářů v 30. letech 20. století. Na politickém významu začal plněji nabíjet až v průběhu 40. let minulého století. (Dubow, 2014). „*Noviny Die Burger v roce 1943 označily apartheid za uznávaný africký názor*“ (Dubow, 2014, 10). Je to ideologie, která uplatňuje rozdělení a dominanci na základě rasy, s cílem udržet moc a kontrolu nad společností. Tento režim systematicky omezil práva, svobody a možnosti především černého obyvatelstva Jihoafrické republiky. Jeho zásahy sahaly od segregace ve veřejných prostorech po omezení přístupu ke vzdělání, zaměstnání a politickému rozhodování. Vůdce opozice Daniel François Malan, který byl předsedou jihoafrické vlády v letech 1948-1954, vysvětlil, že apartheid není totožný s existující politikou segregace. „*Charakterizoval apartheid jako více pozitivní politiku, která dává různým rasám možnost povznést se na základě toho, co je jim vlastní*“ (Dubow, 2014, 10). Malanova vláda schválila několik právních předpisů o rasové segregaci, které se později staly základem režimu apartheidu (Dubow, 2014).

Institucionální rasová segregace se stala oficiální politikou země již v roce 1910 (Dubow, 2014) a byla výsledkem politických reakcí na rostoucí účast černé populace v ekonomickém životě a na jejich prosazování politických práv. Tato politika vedla k implementaci rozsáhlých legislativních opatření, která oddělovala bílou a černou populaci v různých aspektech života, včetně práce, bydlení a volného pohybu. Tyto kroky posílily nerovnost, a nakonec vedly k nastolení politiky apartheidu. Segregace byla postavena na principu oddělených, a nerovných společenství, zatímco apartheid představoval systematický a komplexní systém právních a institucionálních opatření, která zajišťovala nerovný přístup k právům, službám a příležitostem na základě rasové příslušnosti. Tento režim nejenže odděloval různé rasy, ale také umožňoval

privilegované postavení bělošské menšiny na úkor ostatních etnických skupin v Jihoafrické republice (South Africa Yearbook, 2022).

Teprve v roce 1948 se apartheid začal vytrácet z diskusních kruhů a stával se čím dál více předmětem veřejné debaty, čímž se stal trvale diskutovanou realitou jihoafrické společnosti. Nová vláda, i když čelila naléhavým výzvám týkajícím se apartheidu, byla opatrná při poskytování jasných vysvětlení toho, co přesně apartheid znamená a jak se jeho teorie promítá do praxe. Zůstávalo však jasné, že apartheid bude mnohem systematictější a přísnější než v té době již existující politika segregace. Tento nový režim se stal hlavním stavebním kamenem jihoafrické politiky, který dramaticky formoval každodenní život v zemi a vztahy mezi jejími obyvateli (Dubow, 2014). V 80. letech 20. století, kdy rostl vnitřní i vnější tlak na vládu, aby zrušila apartheid a připravila půdu pro demokratickou nerasovou Jihoafrickou republiku, se vláda stala ještě brutálnější. Posílila bezpečnostní opatření a zavedla tvrdší tresty pro ty, kteří se postavili proti režimu apartheidu. Docházelo k častějším zatýkáním, mučení a pronásledování těch, kteří protestovali nebo vyjadřovali nesouhlas s politikou vlády. Tyto brutální praktiky měly za cíl potlačit veškerý odpor a udržet režim apartheidu pevně na místě. Po letech izolace od mezinárodního společenství vládě však nezbylo než se tlaku podřídit (South Africa Yearbook, 2022).

V dubnu 1994, po propuštění politických vězňů z vězení a zavedení svobody sdružování, nastoupila v Jihoafrické republice éra ústavní demokracie. Jihoafričané se zúčastnili prvních demokratických voleb v zemi a zvolili Nelsona Mandelu prvním černošským prezidentem. Tato významná historická událost symbolizovala končící éru apartheidu a otevřela cestu k novému politickému a sociálnímu směřování Jihoafrické republiky. Zdůraznila potřebu rovnosti práv a důstojnosti všech občanů, což se stalo základem pro budoucí politické a sociální reformy v zemi (Alence, 2004).

4. 2 Migrační politika Jihoafrické republiky

Historie migrace v Jihoafrické republice odráží složitý vývoj migrační politiky země, která prošla několika klíčovými obdobími. Před rokem 1987 byly migranti podrobeni přísným pravidlům, která byla aplikována s ohledem na jejich etnickou a regionální příslušnost. Tato pravidla, jejichž počátky sahají až do období koloniální nadvlády, zahrnovala například průkazové zákony. Ty výrazně

ovlivňovaly pohyb, život a pracovní podmínky nejen obyvatelstva jihoafrického regionu a migrujících pracovníků. Tyto průkazové zákony se týkaly i povinnosti nosit průkazy, které umožňovaly práci a pohyb v rámci určitých pracovních oblastí a měst. Období 1897–1937 přineslo formování imigračního rámce v reakci na migraci z Indie a stanovení národních hranic. Důležitým mezníkem byl rok 1913, kdy byl přijat *Immigration Amendment*, tedy zákon o imigraci. Tento zákon sám o sobě nezakazoval fyzický vstup do Jihoafrické republiky, ale reguloval přistěhovalce. Apartheidové zákony v letech 1937–1994 měly dalekosáhlý dopad, protože segregovaly migranty podle etnického původu (Klaaren, 2018).

Před pádem apartheidu v roce 1994 se stát snažil přilákat bílé imigranty, především z postkoloniálních zemí nebo z Evropy. Od počátku 90. let je pozorován pokles dokumentované imigrace z ostatních afrických zemí, což naznačuje změnu politiky směrem k restriktivnějšímu přístupu (Crush et al., 2005). „*Klíčovými legislativními opatřeními této éry jsou Aliens Control Act (1991), Citizenship Act (1995), Refugees Act (1998) a Immigration Act (2002)*“ (Klaaren, 2018, 32). Tyto právní předpisy představovaly snahu o adaptaci imigrační politiky na nové demokratické podmínky a reflektovaly nové hodnoty a priority tohoto demokratického režimu (Klaaren, 2018). *Aliens Control Act*, přijatý v roce 1991, byl upraven a novelizován v roce 1994, aby reflektoval nové podmínky a politiku v Jihoafrické republice po skončení apartheidu a nástupu demokratické vlády, s cílem posílit kontrolu na jihoafrických hranicích. Tento zákon čelí značné kritice kvůli nedostatečné transparentnosti a odpovědnosti. Postupy deportace umožňují odvolání, které v praxi však není snadno dosažitelné. To zahrnuje omezené soudní přezkoumání, což je zdůvodňováno rychlostí a náklady spojenými s tímto procesem. Navíc jsou limitována základní práva zadržovaných osob, jako je právo na právní pomoc, kauci a tlumočení. Politika imigrace se soustředí na posílení pravomocí výkonu moci a podporu občanů v hlášení podezřelých cizinců, za účelem jejich deportování. Účinnost deportací je nejistá, protože náklady jsou vysoké a mnoho migrantů se vrací po krátké době zpět. Politika imigrace v Jihoafrické republice se vyznačuje restriktivním přístupem, který klade důraz na suverénní právo státu chránit zájmy svých občanů pomocí regulace svých hranic. Tato politika není plně zavázána k dodržování minimálních standardů lidských práv dohodnutých na mezinárodní úrovni (Modi, 2003). Současná imigrační politika Jihoafrické republiky se zaměřuje na přilákání

především vysoce kvalifikovaných migrantů, k čemuž vláda vydala seznam požadovaných kvalifikací, které zahrnují zejména obory jako architektura, inženýrství, chemie a další (Yu, 2022).

Zavedení *White paper on Immigration Policy* a *New Border Management Act* představuje potenciální změny v přístupu země k migraci. *White paper* o mezinárodní migraci z roku 2017 představuje nový politický pokus zaměřený na nalezení rovnováhy mezi přijetím mezinárodní migrace a zajištěním suverenity a bezpečnosti státu. Dále také podtrhuje suverénní právo Jihoafrické republiky řídit mezinárodní migraci ve svém národním zájmu. *New Border Management Act*, který byl schválen Národním shromážděním, zavádí zřízení Úřadu pro řízení hranic (BMA). Tento úřad převzal kontrolu nad všemi 72 vstupy do Jihoafrické republiky a bude působit v rámci národního bezpečnostního seskupení. Vláda očekává, že BMA vyřeší problémy spojené s nedostatečnou kontrolou hranic a fragmentací správy hranic, čímž chce bojovat proti problémům jako jsou drogové trestné činy, obchod s lidmi a neoprávněný pohyb zboží a osob (Klaaren, 2018).

4. 2. 1 Hraniční kontroly

Jihoafrická republika čelí řadě bezpečnostních výzev v oblasti kontroly svých hranic. Mezi hlavní problémy patří přeshraniční kriminalita, pašování drog, zbraní a nelegálního zboží, které ohrožují bezpečnost v zemi a destabilizují region. Současně se zvyšuje i domácí kriminalita, což ztěžuje účinnou kontrolu hranic a klade tlak na bezpečnostní složky (Nyaoro, 2012). Migrace a kriminalita jsou dva aspekty, které spolu souvisejí, zejména ve vztahu k Jihoafrické republice. V důsledku ekonomických a politických problémů v sousedním Zimbabwe se do Jihoafrické republiky stěhuje velké množství lidí, ať už legálně či nelegálně, hledajících zaměstnání a lepší životní podmínky. Hranice mezi Jihoafrickou republikou a Zimbabwe představuje zranitelný bod, kde nedostatečné kontroly umožňují vstup do země nelegálním přistěhovalcům. Nedostatek finančních prostředků a korupce mezi úředníky může také přispívat k nedostatečnému dohledu na hranicích a tím ke zvýšení rizika překračování hranic. Nedostatečný dohled na hranicích a korupce může umožnit vstup do země bez nutnosti splnění legálních podmínek pro vstup (Mangena, 2020).

Jihoafrická republika je tranzitní zemí pro pašování drog a zbraní, což má vážné důsledky pro bezpečnost a stabilitu v zemi. Sousední země sdílí podobné přeshraniční problémy, z tohoto důvodu Jihoafrická republika spolupracuje se sousedními zeměmi a mezinárodními organizacemi na zlepšení monitorování hranic a boji proti přeshraniční kriminalitě. Společné operace a výměna informací jsou klíčovými prvky této strategie. Současně s tím narůstá i migrace, což vytváří další tlak na proces kontroly hranic. Jihoafrická republika je atraktivní destinací pro migranty z celého regionu, což zvyšuje riziko nelegální migrace a bezpečnostních hrozeb (Nyaoro, 2012).

Neregulární migrace často souvisí s dalšími aspekty bezpečnostní problematiky, jako je obchod s lidmi nebo pašování drog a zbraní. Proto se bezpečnostní složky musí věnovat nejen samotné kontrole hranic, ale také monitorování a potírání neregulární migrace (Nyaoro, 2012). Podle *South Africa Yearbook (2022)* je „*hlavním cílem při kontrole hranic zabránit toku kontrabandu, nelegálních drog, nezdokumentovaných osob, odcizených vozidel, ukradených zbraní, hledaných osob, dále také krádeží dobytka a obchodu s lidmi*“ (*South Africa Yearbook, 2022, 197*). Tento úkol je klíčovým prvkem ochrany národní bezpečnosti a teritoriální integrity. Současně je prioritou prevence teroristických aktivit a zajištění rovnováhy mezi podporou obchodu a bezpečností. Takový přístup vyžaduje neustálé inovace a strategické plánování, aby se zajistila účinná ochrana hranic Jihoafrické republiky a jejích obyvatel (*South Africa Yearbook, 2022*).

Modernizace technologií pro kontrolu hranic je důležitým faktorem pro zlepšení efektivity a bezpečnosti kontrolních procesů. Kontrola hranic zůstává klíčovým prvkem zajištění bezpečnosti a stability v Jihoafrické republice. Bezpečnostní složky musí neustále aktualizovat své strategie a technologie, aby účinně zvládaly dynamické bezpečnostní prostředí, zohledňovaly migrační tlak a řešily související bezpečnostní výzvy (Nyaoro, 2012).

5 Dopady migrace na Jihoafrickou republiku

5.1 Ekonomické dopady

Mezinárodní migrace přináší do Jihoafrické republiky mimo jiné ekonomické vlivy, příležitosti a výzvy. Tato kapitola se zaměří na analýzu pracovního trhu, remitencí, odlivu mozků v rámci Jihoafrické republiky.

5.1.1 Pracovní trh

Mezi důležité problémy, které ohrožují nejen Jihoafrickou republiku, ale i zbytek afrického kontinentu patří chudoba a nezaměstnanost. Zdá se však nepravděpodobné, že tento problém vyřeší pouze ekonomický růst. „*Je nutná razantní změna, která by propagovala větší zaměstnanost a růst mezd*“ (Kappel, 2021, 7). V Jihoafrické republice nezaměstnanost nejvíce ze všech věkových kategorií ovlivňuje mladé lidi v kategorii 15-24 let. Lidé původem z Jihoafrické republiky jsou nejvíce zaměstnaní v oblasti komunitních a sociálních služeb a financích. Cizinci jsou nejvíce zaměstnaní v obchodu a stavebnictví. Nejméně jsou obě tyto skupiny zaměstnány v těžebním průmyslu a ve veřejných službách (Statistics SA, 2022).

Graf 2: Stav pracovního trhu v Jihoafrické republice v letech 2017 a 2022

Zdroj dat: Statistics South Africa. 2022. *Labour market dynamics in South Africa, 2022*. Pretoria: Statistics South Africa, 92.

Podle dat z grafu 2 došlo mezi lety 2017 a 2022 k nepatrnému nárůstu zaměstnanosti u lidí narozených v zahraničí, zatímco u Jihoafričanů došlo

k mírnému poklesu, konkrétně z 42 % na 38 %. Počet nezaměstnaných zůstává u lidí narozených v zahraničí stabilní, zatímco u Jihoafričanů lze pozorovat mírný vzestup. Ekonomicky neaktivní složka obyvatel představuje značnou část populace v produktivním věku, konkrétně 43 %.

Rozdíl mezi nezaměstnanými a ekonomicky neaktivními jednotlivci je klíčovým pojmem v oblasti trhu práce. Nezaměstnaní jsou ti, kteří jsou zcela bez práce, zároveň jsou k dispozici k práci, a aktivně podnikají kroky k nalezení zaměstnání. Jejich zařazení do této kategorie vyžaduje splnění tří kritérií najednou: absence práce, aktivní dostupnost k práci a aktivní hledání zaměstnání. Na druhé straně, ekonomicky neaktivní osoby neměly práci v referenčním týdnu, protože buď nepátraly po práci, nezačaly podnikat v průběhu čtyř týdnů před průzkumem, nebo nebyly dostupné k začátku práce nebo podnikání v referenčním týdnu. Mezi ekonomicky neaktivní jednotlivce patří i odrazení uchazeči o práci, kteří nechtějí hledat práci nebo podnikání z důvodu nedostatku pracovních příležitostí, ztráty naděje na nalezení práce nebo neshody mezi požadavky na práci a jejich dovednostmi (Statistics SA, 2022).

Celková míra nezaměstnanosti v Jihoafrické republice byla v roce 2017 27 % a v roce 2022 32 % (Statistics SA, 2022). Pode Bella a Padayacheeho (2008) existuje několik důvodů, proč je v Jihoafrické republice vysoká nezaměstnanost. Mezi tyto faktory patří: snížená poptávka, zkreslení na trhu faktorů a základních faktorů (Bell a Padayachee, 2008).

Nepotismus a *cronyismus* jsou také problémem na pracovním trhu v Jihoafrické republice. *Nepotismus* se projevuje preferencí příbuzných nebo rodinných členů při obsazování pracovních pozic nebo při udělování kontraktů a výhod. To může vést k nespravedlivému jednání a neobjektivnímu výběru zaměstnanců na úkor kvalifikovanějších kandidátů. *Cronyismus* se pak projevuje preferencí blízkých přátel, politických spojenců nebo osobních známých při přidělování výhod a pracovních pozic. Tento jev může vést ke korupci a k narušení transparentnosti a spravedlnosti na pracovním trhu (Thembeke, 2017).

5. 1. 2 Remittance

Jihoafrická republika stojí v popředí globálních migračních toků, přitahujících mnoho jednotlivců z různých částí Afriky i zbytku světa. Tato migrace není pouze jednosměrným jevem, ale aktivně propojuje Jihoafrickou republiku s ekonomikami a kulturami sousedních zemí. Jedním z klíčových aspektů této dynamiky jsou remittance, finanční prostředky posílané migranty zpět do svých domovských zemí. Migranti, kteří nalézají v Jihoafrické republice lepší pracovní příležitosti a vyšší životní standard, často posílají část svých příjmů zpět do svých domovských komunit. Tyto finanční toky mají mnohostranné důsledky, které sahají od podpory rodinných rozpočtů po financování podnikání a infrastrukturních projektů. Tyto peněžní příspěvky často tvoří podstatnou část HDP některých afrických států a přispívají k jejich ekonomické stabilitě. Zároveň umožňují lepší přístup k základním službám, jako je zdravotnictví a vzdělání, a pomáhají tak snižovat míru chudoby a nerovnosti. Remittance mohou mít také negativní aspekty, například existuje obava, že závislost na peněžních převodech může oslabit potřebu domácích ekonomik diverzifikovat své zdroje příjmů. Dále může docházet k nerovnováze v ekonomice, kdy finanční prostředky z remitencí mohou být využívány pro spotřebu, a ne investice do dlouhodobého rozvoje (Arestoff et al., 2011).

V kontextu boje proti chudobě se Jihoafrická republika potýká s řadou výzev, navzdory pokrokům dosaženým v minulosti. Podle Rozvojových cílů tisíciletí, které měly splnit vytyčené cíle do roku 2015, byl celkový cíl snížení chudoby dosažen. To však neznamená, že byl tento problém vymýcen na úrovni všech jednotlivých zemí světa, mnoho rozvojových zemí stále potýká s vysokými úrovněmi chudoby, a Jihoafrická republika není výjimkou. Právě remittance mají stále větší důležitost v boji proti chudobě, mohou sloužit jako důležitý zdroj příjmů pro domácnosti v rozvojových zemích, včetně Jihoafrické republiky. Studie zaměřená na vliv přílivu remitencí na chudobu v Jihoafrické republice od Musakwa a Odhiambo (2020) potvrdila, že příliv remitencí má potenciál zmírnit chudobu v Jihoafrické republice, zejména pokud jsou použity jako proxy ukazatele spotřeby domácností. To značí, že příspěvky posílané domů zahraničními pracovníky mohou přispět k ekonomické stabilitě domácností a snížit míru chudoby. Na základě zjištění studie je doporučeno, aby Jihoafrická

republika pokračovala v posilování politiky podporující remitence jako součást svých úsilí o snížení chudoby (Musakwa a Odhiambo, 2020).

5. 1. 3 Odliv mozků

Odliv mozků je fenoménem, který má v Jihoafrické republice dlouhou historii, významný dopad na ekonomiku, společnost a politiku této země (El-Khawas et al., 2004). Jihoafrická republika čelí značnému odlivu mozků od konce 20. století, stejně jako mnoho nezávislých afrických zemí (Easterly a Nyarko, 2008).

Mnoho vysoce kvalifikovaných jedinců, včetně lékařů, vědců, inženýrů a podnikatelů, opustilo zemi ve snaze najít lepší pracovní příležitosti, vyšší platy a také lepší pracovní podmínky. Důvody pro tento odliv mozků jsou rozmanité. Zahrnují nedostatek pracovních příležitostí, korupci, nedostatečné investice do vzdělání a zdravotnictví a obavy o osobní bezpečnost. Ztráta vysoce kvalifikovaných pracovníků vede ke ztrátě know-how a inovací, což může snížit konkurenceschopnost země. Dále může mít negativní dopad na zdravotnictví a vzdělání, protože odcházející lékaři a učitelé zanechávají nedostatek kvalifikované pracovní síly v těchto oblastech (Mlambo a Adetiba, 2019).

Vláda Jihoafrické republiky se aktivně snaží přilákat kvalifikované jedince zpět do země a udržet ty, kteří zvažují odchod. Investuje do vzdělání a výzkumu, poskytuje stipendia a granty pro nadané studenty, vytváří stimulační podnikatelské prostředí a zlepšuje pracovní podmínky pro kvalifikované pracovníky. Tyto snahy jsou důležité pro posílení konkurenceschopnosti země a udržení talentovaných jedinců v zemi, což přispívá k dlouhodobému ekonomickému růstu a sociální stabilitě Jihoafrické republiky (Tirivangasi a Mugambiwa, 2016). Stejně důležité jako přilákání kvalifikované pracovní síly je i udržení stávající, což Jihoafrická vláda neprioritizuje, a nemá to upraveno v zákonech. Mnoho studentů tak ze země odjíždí hned po absolvování studia a země tak ztrácí potenciální příležitosti k rozvoji a udržení talentu, který by mohl přispět k dlouhodobému růstu a prosperitě (Mlambo a Adetiba, 2019).

5.2 Sociokulturní dopady

Jihoafrická republika, bohatá na různorodost kultur a historických vlivů, se stala domovem pro mnoho migrantů z celého afrického kontinentu. Nicméně, migrace s sebou nese řadu sociálních výzev, které ovlivňují jak migranty, tak i místní obyvatele. Jedním z hlavních sociokulturních dopadů je situace v oblasti bydlení. Nedostatek cenově dostupného bydlení pro chudé obyvatele měst, růst populace a migrační toky nejen z venkova do měst vytváří tlak na trh s bydlením. Vládní snahy o řešení této situace jsou často nedostatečné a nedostatečně koordinované, což vede k trvalým problémům v této oblasti. Dále migranti často čelí zdravotním komplikacím, jako jsou tuberkulóza a HIV/AIDS, způsobeným nedostatkem přístupu ke kvalitní zdravotní péči a špatnými životními podmínkami mezi migranty.

5.2.1 Výzvy v oblasti bydlení

V Jihoafrické republice stále existují vážné problémy v oblasti bydlení, které negativně ovlivňují životy mnoha lidí. Korupce je jedním z hlavních faktorů, který přispívá k těmto obtížím. Úředníci ve vládě jsou obviňováni z krádeží finančních prostředků určených pro bytové projekty, což vede ke ztrátě peněz a zhoršení v oblasti bydlení. Dalším významným problémem je nedostatečná kvalita stavebních materiálů používaných při výstavbě domů, to má za následek rychlou degradaci domů a vznik zdravotních problémů. Mnoho vládních bytových projektů, které jsou poskytovány občanům, jsou malé a nekvalitní, což omezuje soukromí a hygienické podmínky (Manomano et al., 2017).

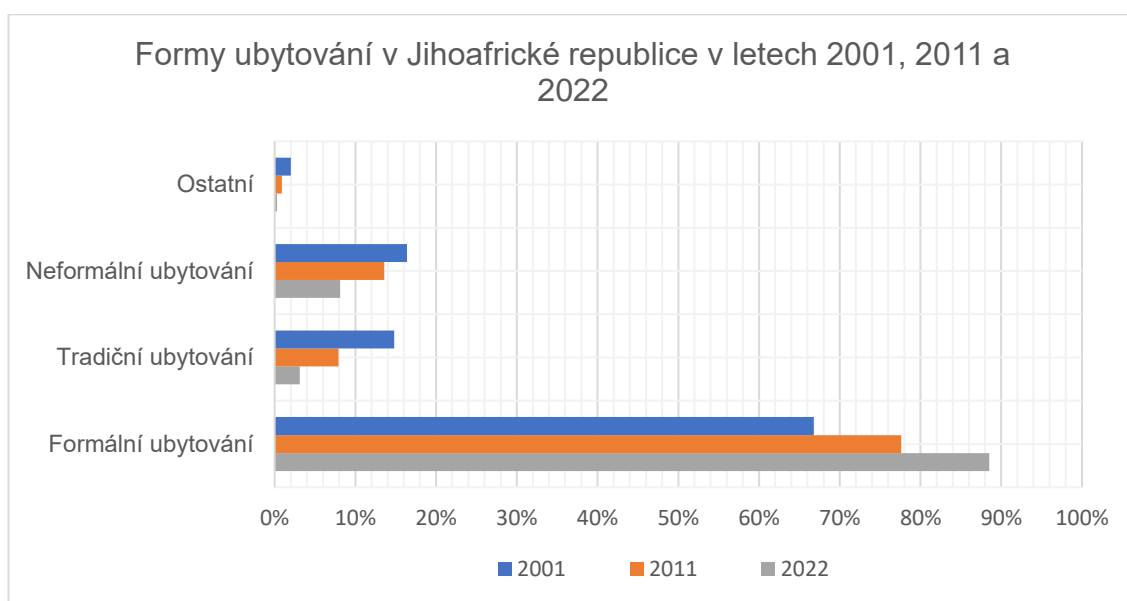
Kromě toho jsou mnohé bytové projekty špatně umístěny, to má za následek sociální a ekonomické problémy v dané lokalitě včetně nezaměstnanosti a kriminality. Příjemci bytů a další zapojené strany nejsou dostatečně zapojeni do procesu plánování a realizace bytových projektů, a to vede k nedostatečnému respektování jejich potřeb a přání. Rychlý nárůst urbanizace a vysoká míra nezaměstnanosti přispívají k vážným problémům v oblasti bydlení, zejména ve městských oblastech. Někteří příjemci státních bytů zneužívají své pozice a buď pronajímají nebo prodávají své byty, čímž ještě více zhoršuje situaci na trhu s bydlením (Manomano et. al., 2017).

Dalšími faktory ovlivňující tuto situaci jsou růst populace, migrace zejména z venkova do měst, nedostatek cenově dostupného bydlení, diskriminace a vysídlení způsobené konflikty a přírodními katastrofami. Společně tyto faktory vytvářejí složitý kontext, ve kterém nedostatečné bydlení v Jihoafrické republice přetrvává. Růst populace a migrace z venkova do měst zvyšuje tlak na dostupnost bydlení v městských oblastech. Nedostatek cenově dostupného bydlení pro chudé obyvatele měst znamená, že si mnoho lidí není schopno zajistit důstojné bydlení (Marutlulle, 2021).

Vláda se snaží reagovat na tuto situaci prostřednictvím různých programů a iniciativ, nicméně je stále prostor ke zlepšení. Důležitým krokem je aktivní spolupráce soukromého sektoru, státních institucí a místních samosprávy při nalezení a využití vhodných pozemků pro výstavbu obytných prostorů. Důležité je také zajistit, aby byly tyto nemovitosti dostupné za přiměřené ceny, zejména pro skupiny s nižšími příjmy. Slumy, tedy neformální osady, často vznikají v důsledku nedostatečné kapacity finančně dostupného formálního trhu s bydlením, který není schopen absorbovat příliv migrantů, z nichž mnozí žijí v extrémní chudobě. V Jihoafrické republice se zajištění dostupného bydlení stává stále více naléhavou realitou, kterou nezlepšuje značné množství přicházejících migrantů. Významná část těchto migrantů se buď integruje do již existujících neformálních osad, nebo přispívá k vytváření nových (Marutlulle, 2021).

Nejvíce využívanou formou ubytování je formální ubytování, což je definováno jako „*formální stavba obydlí postavená podle schváleného plánu, tj. dům, byt, apartmán, řadový dům, podnájem, duplex, druhé obydlí apod.*“ (Statistics SA, 2023, 109). V roce 2001 využívalo formální ubytování 67% obyvatel Jihoafrické republiky, zatímco v roce 2022 tento podíl vzrostl na 89%. „Tradiční bydlení je definováno jako tradiční obydlí/chata/stavba z tradičních materiálů nacházející se ve venkovské oblasti“ (Hall, 2024). U tradičních forem ubytování lze pozorovat pokles, kdy podíl klesl z 15 % v roce 2001 na pouhých 3 % v roce 2022. „*Neformální ubytování je dočasná stavba postavená bez schválení místní autoritou a není určena jako trvalé obydlí*“ (Statistics SA, 2023, 110). V této formě ubytování bydlelo v roce 2022 8 % osob.

Graf 3: Vývoj druhů obydlí v Jihoafrické republice v letech 2001, 2011, 2022

Zdroj dat: Statistics South Africa. 2023. *Census 2022: Statistical Release P0301.4*. Pretoria, 68.

5. 2. 2 Zdraví obyvatel

Tuberkulóza zůstává závažným zdravotním problémem jihoafrické veřejnosti, jehož eliminaci nepřispívá ani značná migrace obyvatelstva. Jihoafrická republika patří mezi země s vysokým výskytem tuberkulózy, ačkoli existují významné úsilí a investice do kontroly a prevence této nemoci. Migranti jsou často vystaveni různým rizikovým faktorům spojeným s tuberkulózou, včetně nedostatku přístupu k zdravotní péči a špatným životním podmínkám. Prevence a kontrola tuberkulózy u migrantů jsou klíčovými prvky ve snaze o omezení šíření nemoci v Jihoafrické republice. Integrované intervenční programy, které zahrnují osvětu o prevenci tuberkulózy, zlepšení přístupu k zdravotní péči a sociální podporu pro migranty, jsou nezbytné k úspěšné kontrole nemoci (Fofana et al., 2023).

Dalším zdravotním problémem spojeným s migrací, kterému Jihoafrická republika čelí, je epidemie HIV/AIDS, která postihuje jak domácí, tak i migrující populaci. Jelikož migrace představuje trvalou realitu v Jihoafrické republice, je nezbytné, aby strategie prevence a léčby HIV/AIDS braly v úvahu tuto dynamiku. V reakci na tuto problematiku již jihoafrická vláda podnikla řadu opatření s cílem snížit výskyt HIV/AIDS a zlepšit dostupnost zdravotní péče pro migrující obyvatele. Jedním z hlavních pilířů ve snaze zvládnout epidemii HIV/AIDS je

Národní strategie boje proti HIV/AIDS. Tato iniciativa zahrnuje širokou škálu intervencí, včetně prevence, testování, léčby a péče. Klíčovou součástí této strategie jsou opatření zaměřená na migrující populace, která jsou obzvláště zranitelná vůči HIV/AIDS. Vláda spolupracuje s různými organizacemi a nevládními subjekty na implementaci těchto opatření v oblastech s vysokou migrací. Dalším důležitým opatřením je poskytování zdravotní péče poblíž hranic. Vláda podporuje výstavbu a provoz zdravotnických zařízení v blízkosti hranic, která poskytují základní zdravotní služby a testování HIV u migrantů. Tato iniciativa snižuje bariéry pro vstup do zdravotního systému a zvyšuje dostupnost péče pro migrující populace. Vzdělávání a osvěta jsou rovněž klíčové prvky ve snaze o zmírnění epidemie HIV/AIDS (Dzomba et al., 2022).

HIV se mezi migranty šíří z mnoha důvodů, přičemž některé z nich souvisejí se sociálními, kulturními a zdravotními podmínkami. Pracovní migrace, během níž se pracovníci přesouvají mezi venkovskými a městskými oblastmi při hledání zaměstnání, zvyšuje riziko přenosu HIV (Zuma et al., 2005). Omezený přístup k zdravotní péči je dalším významným faktorem na venkově. Migranti, zejména ti žijící ve venkovských oblastech, čelí obtížím při získávání zdravotní péče, což může vést k neodhaleným případům HIV a šíření nemoci (Gwegweni, 2016).

Násilí a zneužívání jsou běžně spojovány s migrací a představují další faktor zvyšující riziko nákazy HIV. Migranti jsou často vystaveni vyššímu riziku sexuálního zneužívání a nuceného sexu, který může vést k nechtěnému šíření nemoci. Nedostatečné informace o rizicích spojených s migrací a sexuálním chováním dále ztěžují situaci. Migranti často nemají dostatečné povědomí o preventivních opatřeních a rizicích spojených s nechráněným sexem, což může přispět k dalšímu šíření HIV (Nicholas et al., 2016).

5. 2. 3 Náboženství

V historii šíření náboženství, zejména křesťanství a v malé míře také islámu v Africe, se objevuje komplexní konflikt dvou odlišných přístupů k zachování autenticity. Misionáři z jedné strany usilují o změnu místních kulturních praktik tak, aby byly v souladu s jejich vlastními představami o správnosti víry. Na straně druhé stojí africké církevní komunity, které se snaží integrovat křesťanské rituály a představy do kontextu místních tradic. Tento dialog mezi dvěma různými světy

má rozsáhlé důsledky pro identitu a rozvoj křesťanství v Africe, vytvářející fascinující a dynamické pole pro zkoumání a porozumění. Tento střet kultur a věr zanechal hluboké stopy v historii afrického křesťanství. Místní církevní komunity přetvářejí křesťanské rituály, náboženské symboly, a dokonce i teologii, aby vyhovovaly jejich vlastním kulturním tradicím a hodnotám. Tento proces, známý jako kulturní asimilace, umožňuje africkým křesťanským komunitám vyjádřit svou víru a spiritualitu prostřednictvím jejich vlastních kulturních forem a praktik. Tento střet také často vyvolává diskuse o tom, co je skutečná a autentická podstata křesťanství v africkém kontextu (Hansen et al., 2009). *"Pro mnoho může být moderní Jihoafrická republika jejich domovem již po generace, ale není to jejich referenční bod z hlediska náboženské a kulturní authenticity"* (Hansen et al., 2009, 191).

Ke křesťanství se hlásí v Jihoafrické republice 81 % obyvatel, méně než 4 % tvoří hinduisté, Židé a buddhisté, 1,7 % muslimové a zbylá část obyvatelstva se nepřihlásila k žádné víře (Office of International Religious Freedom, 2023). Jihoafrická republika je důležitým centrem migrace a zároveň ohniskem náboženského života. Značný počet migrantů se obrací na náboženské společenství jako zdroj naděje, útlěchy a propojení se svou domovinou. Zvláště v kontextu narůstajících výzev souvisejících s migrací se náboženská centra stávají klíčovými místy setkávání a podpory pro migranty (Settler a Mpofu, 2017). Migrantům i etnickým minoritám mohou pomoci, aby se cítili jako součást komunity (Hansen et al., 2009). Zatímco místní obyvatelé vnímají migraci často negativně a dochází k projevům xenofobie, náboženské komunity se snaží být otevřené a vítající. Migranti s sebou přinášejí své náboženské tradice a praktiky, které ovlivňují jihoafrickou společnost a přispívají k její rozmanitosti. V této souvislosti je třeba rozpoznat úlohu náboženských komunit jako prostředníků, kteří usilují o budování inkluzivního prostředí a podporu pro migranty v Jihoafrické republice (Settler a Mpofu, 2017).

5.3 Politické dopady

Poslední část této práce se zaměřuje na politické dopady migrace v Jihoafrické republice, s důrazem zejména na xenofobii a krizi občanství. Xenofobie se stala významným problémem, který vyvolává napětí mezi migranty a místními obyvateli. Nedostatek porozumění a přijetí mezi různými etnickými

a kulturními skupinami vede k projevům rasové diskriminace a násilí vůči migrantům. Tento stav má částečně svůj původ v dědictví apartheidu a nedostatečné integraci cizinců do jihoafrické společnosti.

5. 3. 1 Postoj obyvatel Jihoafrické republiky vůči migrantům

Po ukončení apartheidu v roce 1994 se očekávalo, že se Jihoafrická republika stane symbolem tolerance a inkluzivity, ale realita je komplikovanější. Imigrace do země z okolních afrických států, zejména ze Zimbabwe a Mosambiku, se stala běžnou praxí. To vyvolalo rozmanité reakce a postoje u domácího obyvatelstva. I přes naději na to, že Jihoafrická republika bude duhovým národem, jak řekl bývalý prezident Nelson Mandela, se v zemi projevují xenofobní tendence. Xenofobie je často spojována s ekonomickou nestabilitou a nedostatkem pracovních příležitostí, což někteří obyvatelé přičítají migrantům. Cizinci jsou často obviňováni z toho, že berou práci jihoafrickým občanům a zhoršují ekonomickou situaci země. Při formování pohledů obyvatelstva na migranty je role médií a politiků je také důležitá. Média často přistupují k migračním otázkám jednostranně a nadměrně dramaticky, což může vést k posílení xenofobních postojů mezi obyvateli (Modi, 2004).

V názorech jihoafrické populace byla rozšířená tendence spojovat migraci s narůstající kriminalitou po roce 1994. Představek vůči migrantům, vnímaný jako kriminální hrozba, je podpořen průzkumem provedeným *Southern African Migration Project* v roce 2002. Téměř polovina respondentů tento názor sdílí. Na úrovni oficiální politiky je často přijímáno jako samozřejmé, že mezi migrací a kriminalitou existuje přímá souvislost. Tento přístup se projevuje v pravidelných policejních zprávách, které zahrnují zatýkání ilegálních přistěhovalců. Je s nimi jednáno stejně jako v případech závažných trestných činů jako je například ozbrojená loupež. Tato zjednodušená perspektiva může způsobit neopodstatněné obviňování migrační populace a má skrývat složitost skutečných sociálních a ekonomických faktorů spojených s kriminalitou v Jihoafrické republice (Crush a Williams, 2002).

Dalším problémem v tom, jak je pohlíženo na migranty, je tendence přehlížet rozmanitost migrace a jednostranně mluvit o migrační populaci jako celku. Takový přístup často vede k stereotypizaci a stigmatizaci migrantů, což

může vést k další polarizaci a konfliktům ve společnosti. Aby bylo možné adekvátně porozumět vztahu mezi migrací a kriminalitou, je nezbytné rozlišovat různé kategorie migrantů a brát v úvahu jejich specifické sociální, ekonomické a kulturní podmínky (Crush a Williams, 2002).

V současné době pohled obyvatel Jihoafrické republiky na migranty zahrnuje širokou škálu emocí a názorů. Zatímco někteří lidé se domnívají, že migranti představují ekonomickou zátěž a konkurenci na trhu práce (Statistics SA, 2022), jiní se staví k nim s porozuměním a solidaritou, zejména vzhledem k regionálním konfliktům a krizím v sousedních zemích (Settler a Mpofo, 2017). Xenofobní nálady stále přetrvávají, ačkoli se společnosti také formují hlasitější hlasy obhajující lidská práva a ochranu migrantů. Tento pohled je ovlivněn aktuálními událostmi, ekonomickými podmínkami a politickým prostředím jak v Jihoafrické republice, tak v regionu jako celku (Rashid, 2020).

5. 3. 2 Xenofobie a krize občanství

Xenofobie je sociálně-psychologický fenomén charakterizovaný negativními postoji, předsudky nebo nenávisť vůči jednotlivcům nebo skupinám, které jsou vnímány jako cizí či odlišné na základě jejich národnosti, etnického původu, náboženství, kultury nebo jiných charakteristických jevů. Tento jev může vyústit v diskriminaci, segregaci, násilí nebo verbální útoky. Příčiny xenofobie mohou zahrnovat strach z neznámého, ekonomické faktory, politické agendy nebo kulturní konflikty. Boj proti xenofobii vyžaduje systematické úsilí o zvyšování povědomí, vzdělávání, podporu tolerance a respektu k rozmanitosti, a podporu politik a opatření, která podporují inkluzivní a rovnostářské prostředí ve společnosti. Rozdíl mezi xenofobií a rasismem spočívá v tom, že xenofobie se zaměřuje na odlišnost z hlediska národnosti, kultury nebo jiných identitních faktorů, zatímco rasismus je založen na přesvědčení o nadřazenosti nebo podřízenosti na základě rasy nebo etnického původu (Bordeau, 2010).

Po skončení apartheidu v Jihoafrické republice v roce 1994 se černošská komunita ocitla ve složité situaci. Apartheid zanechal dlouhodobé důsledky, včetně chudoby, nerovnosti a rasové segregace, které nová demokratická vláda musela urgentně řešit. Černošská komunita byla zvláště postižená tímto systémem útlaku, kdy byla systematicky diskriminována a segregována na

základě své rasové příslušnosti. Proto byla v kontextu nové demokratické Jihoafrické republiky zvláštní pozornost věnována právě této komunitě při hledání a řešení důsledků apartheidu. Zároveň bylo nezbytné zlepšení ve veřejných službách, aby bylo možné účinněji zvládat sociální a ekonomické výzvy, kterými země trpěla. Nicméně zemi provázely problémy jako špatné finanční hospodaření, vysoká míra korupce a nedostatečné zapojení veřejnosti, což mělo za následek protesty místních obyvatel, kteří se chtěli angažovat. Snahy vlády o řešení těchto problémů byly však pomalé a poznamenané prázdny sliby politiků, kteří se jen snažili získat hlasy voličů (Managa, 2012).

Tirivangasi a Mugambiwa (2016) se zabývají příčinami násilných protestů v Jihoafrické republice a zpochybňují převládající názor, že tyto akce jsou výhradně důsledkem nedostatečných služeb nebo selhání samosprávy. Autoři využívají dvě teorie, a to teorii racionální volby a sociálního učení. S využitím teorie racionální volby, která byla založená na práci Homanse (1961), lze xenofobii a rasismus chápat jako reakci na situaci intenzivní konkurence mezi přistěhovaleckými a domorodými skupinami. Tento přístup nám pomáhá pochopit, že vnímání cizinců jako hrozeb pro domorodé populace může být motivováno strachem z konkurence o pracovní místa, bydlení a další zdroje. Rozšiřuje naše pochopení role státu při řízení migrace a upozorňuje na možnou neefektivitu politik integrace cizinců do jihoafrických komunit. Pokud jde o Jihoafrickou republiku, situace je komplexní. Zatímco někteří cizinci mohou skutečně přinášet nové podněty a příležitosti pro rozvoj ekonomiky, jiní mohou být vnímáni jako hrozba pro místní pracovní trh a podnikání, zejména prostřednictvím provozování tzv. „spaza shops“¹. V reakci na tyto trendy se vláda snaží omezit migrační tlak tím, že preferuje udělování trvalého občanství vysoce kvalifikovaným jedincům. Přesto však přetrvává značný počet cizinců, kteří vstupují do země bez dokladů nebo se statusem uprchlíka, což nepříznivě zatěžuje jihoafrický migrační systém a vyvolává otázky ohledně jeho účinnosti (Tirivangasi a Mugambiwa, 2016).

Teorie sociálního učení přináší do diskuse o vývoji lidského chování další hledisko. Podle této teorie se lidé učí prostřednictvím interakcí s okolním

---

¹ Spaza shops – jsou to, neformální obchody se smíšeným zbožím obvykle provozované z domova (Tirivangasi a Mugambiwa, 2016).

sociálním prostředím a vzdělávacími faktory. V kontextu Jihoafrické republiky, která prošla násilnými událostmi během období apartheidu, teorie sociálního učení ukazuje, že viktimizace může významně ovlivnit schopnost dětí regulovat své emoce. Tato viktimizace může vycházet z historických zkušeností s nenávisť a diskriminací vůči cizincům, se kterými se děti mohou setkávat ve svém okolí. Tyto negativní zkušenosti mohou formovat jejich vnímání a postoj k lidem z jiných kultur nebo etnických skupin, což může vést k projevům agresivity. Nicméně existuje i pozitivní stránka, kdy se děti mohou učit toleranci a respektu k různorodosti, pokud jsou vystaveny inkluzivnímu a multikulturnímu prostředí. To znamená, že prostředí, které je založeno na porozumění a vzájemné úctě, může přispět k formování pozitivních postojů a hodnot, které budou mít pro budoucnost společnosti klíčový význam. Zatímco vize bývalého prezidenta Nelsona Mandely o Jihoafrické republice jako duhovém národě zdůrazňovala sjednocení a rozmanitost, aktuální problémy týkající se přijetí cizinců naznačují, nadále existující hluboké sociální a kulturní rozdíly. Tato neochota přijmout cizince je také vnímána jako důsledek dědictví apartheidu, které po desetiletí formovalo myšlení a postoje obyvatelstva a přispívá k současným sociálním výzvám národa (Tirivangasi a Mugambiwa, 2016).

Útoky na cizince v Johannesburgu v roce 2019 jen potvrdily dlouhodobé problémy s protiimigračním násilím. Silná ekonomika země přitahuje přistěhovalce, ale negativní vnímání cizinců místními obyvateli přispívá k napětí. Tato situace ukazuje na propast mezi ekonomickým potenciálem země a sociálními výzvami, které souvisejí s migrační politikou a integrací cizinců do společnosti. Výroky vládních představitelů spojují přistěhovalce s násilnými trestnými činy, čímž narušují mezinárodní závazky v oblasti lidských práv a zapříčiňují další napětí mezi domorodým obyvatelstvem a migranty. Navzdory zakotvení mezinárodních lidských práv v jihoafrické ústavě zůstává obava o spravedlivé zacházení s migranty. Celkově tato situace ilustruje komplexní interakce ekonomických, sociálních a vládních faktorů ovlivňujících imigrační prostředí v Jihoafrické republice (Rashid, 2020).

Jihoafrická vláda se problémem xenofobie zabývá a má snahy tuto situaci řešit, nicméně politici své xenofobní postoje a názory stále prezentují veřejnosti, čímž dále ovlivňují veřejné mínění. Situaci nepomáhají ani média, která imigranty

stereotypizují jako kriminálníky, a vrhají na ně tak již předem negativní světlo (Solomon a Kosaka, 2015).

V Jihoafrické republice se xenofobní postoje stávají překážkou v přilákání kvalifikovaných migrantů. Jihoafrická republika má bohatou historii migrace, avšak nedávné xenofobní útoky a incidenty násilí proti cizincům naznačují, že nenávist vůči cizincům stále přetrvává. Xenofobie může být motivována různými faktory, včetně ekonomické konkurence, strachu z přílivu cizinců, a dokonce i rasismu a nedostatku porozumění. Jedním z důsledků těchto xenofobních postojů je obtížnější přilákání kvalifikovaných migrantů do země. Mnoho kvalifikovaných jedinců z jiných zemí, kteří potencionálně hledají možnosti pracovat a žít v Jihoafrické republice, ale obavy z xenofobního násilí a diskriminace mohou být odrazovacím faktorem (Mlambo a Adetiba, 2019).

Xenofobie je v Jihoafrické republice tak zakořeněná, že její radikální občané, vytvořili ze svého přesvědčení hnutí s názvem Operace Dudula. Cílem tohoto hnutí je bojovat proti nelegální migraci zejména z jiných afrických zemí. Toto hnutí argumentuje, že nelegální migranti způsobují nedostatek pracovních příležitostí a zhoršují ekonomickou situaci v zemi. Jeho členové provádějí různé akce, jako jsou útoky na jak nelegální, tak i legální migranty. Operace Dudula je často kritizována za rasismus a násilí vůči migrantům. Tato kritika se soustředí na obavy ohledně porušování lidských práv a zvýšení sociálního napětí ve společnosti. Navíc, hnutí se rozhodlo transformovat do politické strany, která má za cíl ovlivnit politiku země zejména v oblasti migrace a zaměstnanosti (Mabasa, 2023).

Diskuse

Současný výzkum migrace se často zaměřujeme na tři hlavní oblasti: sociální, ekonomické a politické dopady, které má migrace na cílové destinace (Kapur, 2014).

V Jihoafrické republice je mezi lidmi narozenými v zahraničí nezaměstnanost na úrovni 19 % (Statistics SA, 2022), což je značné číslo v kontextu celkové míry nezaměstnanosti. Podle dat OECD měla Jihoafrická republika v roce 2023 nezaměstnaností okolo 35 %, nejvyšší míru nezaměstnanosti na africkém kontinentu i ve srovnání se zbytkem světa (OECD, 2023). Kappel (2021) upozorňuje na rozšířenou chudobu a nezaměstnanost na africkém kontinentu (Kappel, 2021). S tím se pojí výzvy, které zahrnují zdravotní problémy, vzdělávací nedostatky a ekonomickou nestabilitu.

Důvody nezaměstnanosti v Jihoafrické republice mohou být různorodé. Bell a Padayachee (2008) uvádějí sníženou poptávku, distorze na trhu faktorů a další základní faktory (Bell a Padayachee, 2008). Thembeke (2017) pak zdůrazňuje problémy s nepotismem a cronyismus. Podle Mlatsheniho a Leibbrandta (2014) může vysoká nezaměstnanost souviset s nedostatkem kvalifikované pracovní síly a nepoměrem mezi kvalifikovanými a nekvalifikovanými pracovníky. Zároveň je v zemi nedostatek podnikatelských aktivit, což ztěžuje vznik nových pracovních míst (Mlatsheni a Leibbrandt, 2014). Trend odlivu mozků, tedy odchodu kvalifikovaných pracovníků a čerstvých absolventů za lepšími pracovními podmínkami do zahraničí, dále přispívá k nedostatku kvalifikované pracovní síly a brzdí růst podnikání v zemi (Mlambo a Adetiba, 2019; Kaplan, 2017).

Remittance jsou důležitým zdrojem příjmů pro domácnosti v Jihoafrické republice a mohou hrát roli při snižování míry chudoby. Studie od Musakwa a Odhiambo (2020) potvrdila, že příliv remitencí má potenciál zmírnit chudobu v Jihoafrické republice (Musakwa a Odhiambo, 2020). Což nepřímo potvrzuje, i studie od Biyase (2012). Anyanwu a Erhijakpor (2010) rovněž poukazují na významný dopad remitencí na potírání chudoby v Africe a doporučují politická opatření zaměřená na maximalizaci jejich přínosů a minimalizaci negativních důsledků. Snížení transakčních nákladů na posílání remitencí může napomoci zvýšení jejich účinnosti a podpořit větší podíl posílání remitencí přes formální finanční kanály (Anyanwu a Erhijakpor, 2010).

Korupce a nedostatek finančních prostředků jsou závažnými problémy v oblasti bydlení v Jihoafrické republice, jak naznačují autoři Manomano et al. (2017) a Roeland (2023). Tento nedostatek prostředků a pomalý vývoj stavebních projektů brání efektivnímu zvládnutí bytové krize. Kromě toho je důležité poznamenat, že problémy s bydlením se dotýkají zejména rodin s nižšími příjmy, což je téma zdůrazněné jak Manomanem et al. (2017), tak Roelandem (2023) (Manomano et al., 2017; Roeland, 2023).

Pokud jde o migraci a zdravotní rizika, Nardell et al. (2024) a Gwegweni (2016) upozorňují na významný vliv migrace na šíření HIV v Jihoafrické republice. Omezený přístup k zdravotní péči pro migranty, vede k vyššímu riziku nákazy HIV a dalších nemocí (Nardell et al., 2024; Gwegweni, 2016). Vearey et al. (2011) poukazují na to, že Jihoafrická republika má největší populaci lidí žijících s HIV na světě a je spojena s vysokou mírou migrující populace. Tento faktor může zvýšit riziko nákazy HIV, přičemž složitost vztahu mezi migrací a šířením HIV je uznána jako komplexní. Kontext migrace může jednotlivce vystavit zvýšenému riziku nákazy HIV (Vearey et al., 2011).

Ve spojení s touto problematikou lze také uvažovat o vlivu tuberkulózy, jak naznačuje Fofana et al. (2023) a IOM (2013). Oba zdroje upozorňují na zvýšené riziko nákazy tuberkulózou u migrantů v důsledku nepříznivých životních podmínek a omezeného přístupu k zdravotní péči. To podtrhuje potřebu zlepšení diagnostiky, léčby a prevence této nemoci mezi migranty (Fofana et al., 2023; IOM, 2013).

Analýza autorů jako Crush a Pendleton (2004) a Murray (2003) naznačuje, že xenofobie a nedůvěra vůči cizincům výrazně narůstají od roku 1994 (Crush a Pendleton, 2004; Murray, 2003). Tato nedůvěra, zdůrazněná zejména v Johannesburgu, často směřuje k migrantům, kteří jsou obviňováni jako příčina nezaměstnanosti a ohrožení společenských hodnot (Murray, 2003). Crush a Pendleton (2004) zdůrazňují, že xenofobie často vychází z polopravd a stereotypů, což vede k obviňování migrantů za problémy spojené s nezaměstnaností (Crush a Pendleton, 2004). Solomon a Kosaka (2015) podotýkají, že xenofobie v Jihoafrické republice může mít kořeny v ekonomických výzvách a snahách kriminalizovat cizince, což vede k jejich obviňování za společenské problémy (Solomon a Kosaka, 2015). Sempijja a Mongale (2022) dále zdůrazňují, že xenofobní útoky jsou často reakcí na existující

socioekonomické výzvy, jako je nezaměstnanost, chudoba a kriminalita (Sempijja a Mongale, 2022).

Autoři Lekaba (2014) a Mamabolo (2015) analyzují příčiny xenofobních útoků jako důsledek soupeření o omezené zdroje, nedostatečného poskytování veřejných služeb a zapojení členů místní samosprávy do konfliktů. Kromě toho diskutují o místních obyvatelích, kteří tvrdí, že cizinci jim berou pracovní příležitosti (Lekaba, 2014; Mamabolo, 2015). Tirivangasi a Mugambiwa (2016) přináší analýzu násilných protestů v Jihoafrické republice a zpochybňují jednostranný pohled, že tyto akce jsou výhradně důsledkem nedostatečných služeb nebo selhání samosprávy (Tirivangasi a Mugambiwa, 2016).

Závěr

První otázkou, kterou si tato práce kladla za cíl zodpovědět byla: „*Jaké ekonomické dopady přináší mezinárodní migrace Jihoafrické republiky?*“

Komplexní ekonomický dopad mezinárodní migrace na Jihoafrickou republiku je mnohostranný. Pracovní trh je ovlivněn jak přítomností migrantů, kteří jsou nejvíce zaměstnáváni v odvětvích obchodu a stavebnictví, tak také výskytem nezaměstnanosti u mladých lidí a která v období let 2017 až 2022 mírně stoupla. Přesněji v roce 2022 byla míra nezaměstnanosti v Jihoafrické republice 32 %, což je nejvyšší míra nezaměstnanosti v rámci Afriky. Vysoký podíl ekonomicky neaktivní populace v produktivním věku (43 %) představuje výzvu pro hospodářský růst a rozvoj. Tyto osoby nejsou zapojeny do pracovního procesu z různých důvodů, což může znamenat ztrátu potenciální pracovní síly a ekonomický potenciál země. Remitence migrantů představují důležitý zdroj příjmů pro domácnosti v Jihoafrické republice a mohou přispět ke snížení chudoby a zlepšení životní úrovně. Odliv kvalifikovaných pracovníků je významným problémem, který vede ke ztrátě know-how a inovací, a může být motivován nedostatkem pracovních příležitostí, korupcí a obavami o osobní bezpečnost. Navzdory tomu, že se Jihoafrická republika aktivně snaží kvalifikovanou migrační sílu přilákat, tak neposkytuje dostatečnou motivaci k udržení již stávajících kvalifikovaných pracovníků.

Následující otázka zněla: „*Jaké sociokulturní výzvy přináší mezinárodní migrace Jihoafrické republiky?*“ Mezinárodní migrace do Jihoafrické republiky přináší řadu sociokulturních výzev, které ovlivňují jak migranty, tak i místní obyvatele. Jedním z hlavních problémů je nedostatek cenově dostupného bydlení, který postihuje především chudé obyvatele měst. Tento nedostatek je důsledkem růstu populace a migrace nejen ze zahraničí ale i z venkova do měst, což vytváří tlak na trh s bydlením. Vládní snahy o řešení této situace jsou často nedostatečné a nekoordinované, což má za následek trvalé problémy v oblasti bydlení. Kromě toho se migranti často potýkají se zdravotními komplikacemi, jako jsou tuberkulóza a HIV/AIDS, způsobenými nedostatkem přístupu ke kvalitní zdravotní péči a špatnými životními podmínkami. Další výzvou je marginalizace a diskriminace, kterým mohou migranti čelit v novém prostředí. Xenofobní útoky a nedostatek integrace mohou vytvářet napětí mezi migranty a místními obyvateli. Tato sociální nepřijetí mohou být problematická pro stabilitu a harmonii

v jihoafrické společnosti. Na druhou stranu náboženská víra může pro migranty představovat zdroj stability, naděje a společenství v novém prostředí. Migranti často hledají podporu a propojení se svou náboženskou komunitou jako prostředek k zachování identity a emocionálního zázemí. Náboženské komunity hrají roli prostředníků při usilování o integraci migrantů do společnosti.

Poslední otázka měla za cíl zjistit jaké jsou politické dopady mezinárodní migrace v Jihoafrické republice. Politické faktory, které ovlivňují vnímání a integraci mezinárodních migrantů v Jihoafrické republice, jsou různorodé. Xenofobie a krize občanství jsou hlavními politickými dopady migrace v zemi. Xenofobie se v Jihoafrické republice projevuje negativními postoji, předsudky a nenávisť vůči jednotlivcům nebo skupinám vnímaných jako cizí či odlišné. To vede k diskriminaci, segregaci, násilí a verbálním útokům. Jihoafrická vláda se snaží řešit problémy xenofobie a krize občanství, ale politici stále prezentují xenofobní postoje na veřejnosti, což dále ovlivňuje veřejné mínění. Média také negativně stereotypizují imigranty a prezentují je jako kriminálníky, což ještě více prohlubuje xenofobní postoje ve společnosti. Mezi politická opatření patří snahy vlády o zlepšení integrace cizinců do jihoafrické společnosti, zajištěním rovných příležitostí a podporou tolerance a respektu k rozmanitosti. Tyto xenofobní postoje a politické agendy mohou bránit těmto snahám. Kromě toho existuje politické hnutí nazvané Operace Dudula, které se staví proti nelegální migraci zejména z jiných afrických zemí. Toto hnutí je kritizováno za rasismus a násilí vůči migrantům a může ještě více přispívat k prohlubování xenofobie v jihoafrické společnosti.

Seznam použité literatury

- Alence, R. 2004. South Africa After Apartheid: The First Decade. *Journal of Democracy* 15 (3), 78–92.
- Anyanwu, J. C., Erhijakpor A. E. O., 2010. Do International Remittances Affect Poverty in Africa? *African Development Review* 22 (1), 51–91.
- Arestoff, F. Kuhn, M., Mouhoud El M. 2011. Migration and Remittances in South Africa: the role of political factors. *60ème Congrès de l'AFSE*, 1–24.
- Bell, S., Alves S., Oliviera E. O., Zuin A. 2010. Migration nad Land Use Change in Europe: A Review. *Living Re. Landscape Res.* 4 (2), 1–49.
- Bell, T., Padayachee V. 2008. Unemployment in South Africa: Trends, causes and cures. *Development Southern Africa.* 1 (3-4), 426–438.
- Biyase, M., 2012. The relationship between poverty and remittances in South Africa. *Conference: Strategies to Overcome Poverty & Inequality Conference paper, Towards Carnegie III.*, 1–18.
- Bordeau, J. 2010. *Xenophobia: The Violence of Fear and Hate*. New York, The Rosen Publing Group.
- Crush, J. Williams, V., (eds.), 2002. Criminal Tendencies: Immigrants and Illegality in South Africa. *Southern African Migration Programme* 10, 1–17.
- Crush, J., Pendleton, W. 2004. Regionalizing xenophobia? Citizen attitudes to immigration and refugee policy in southern Africa. *Southern African Migration Programme*, 30, 1–12.
- Crush, J., Williams, V., Peberdy, S. 2005. Migration in Southern Africa: Policy analysis and research programme of the Global Commission on International Migration. *International Organization for Migration*, 1–39.
- Drbohlav, D., Uherek, Z. 2007. Reflexe migračných teorií. *Geografie*, 112 (2), 125–141.

Drinkwater, S. 2010. Immigration and the economy. *National Institute Economic Review* 213 (1), R1–R4.

Dubow, S. 2014. *Apartheid, 1948-1994*. Oxford University Press.

Dzomba, A., Kim, H-Y., Tomita, A., Vandormael, A., Govender, K., Tanser, F. 2022. Predictors of migration in an HIV hyper-endemic rural South African community: evidence from a population-based cohort (2005–2017). *BMC Public Health* 22 (1141), 1–11.

Easterly, W., Nyarko, Y. 2008. Is the brain drain good for Africa? *Global Economy & Development* 19, 1–4.

El-Khawas, M. A., Quarterly M. 2004. Brain Drain: Putting Africa between a Rock and a Hard Place. *Duke University Press* 15 (4), 37–56.

Enaifoghe, A. 2020. Migration, the socio-economic and political development: the South African experience. *African Renaissance* 17 (2), 103–127.

Evropský Parlament. *Nelson Rolihlahla Mandela – 1988, Jihoafrická republika*. 2013. <https://www.europarl.europa.eu/sakharovprize/cs/nelson-rolihlahla-mandela-1988-south-afr/products-details/20200330CAN54162>

Fofana, A., Moultrie, H., Scott, L., Jacobson, K. R., Shapiro, A. N., Dor, G., Crankshaw, B., Silva, P. D., Jenkins, H. E., Bor, J., Stevens, W. S. 2023. Cross-municipality migration and spread of tuberculosis in South Africa. *Scientific Reports* 13 (1), 1–10.

García, O., Flores, N., Spotti, M. (eds.) 2017. *The Oxford Handbook of Language and Society*, Oxford University Press

Garelli, G., Tazzioli, M. 2021. Migration and ‘pull factor’ traps. *Migration studies* 9 (3), 383–399.

Griffin, K. 2022. Most concerning environmental issues in South Africa. *Green Economy Journal*. <https://greeneconomyjournal.com/explainer/most-concerning-environmental-issues-in-south-africa/>

Gwegweni, JM. 2016. What Perpetuates the Spread of HIV/AIDS in Rural South African Communities? A Closer Look at Social Factors. *Public Health Epidemiol* 3 (1), 1–4.

Hall, K. 2024. Statistics on Children in South Africa. *Housing type*. Online. <http://childrencount.uct.ac.za/indicator.php?domain=3&indicator=11>

Hansen, T.B., Jeannerat, C., Sadouni, S. 2009. Introduction: Portable Spirits and Itinerant People: Religion and Migration in South Africa in a Comparative Perspective. *African Studies* 68 (2), 187–196

Homans, G. 1961. *Social Behaviour: Its Elementary Forms*. London, Routledge and Kegan Paul.

Human Rights Watch, 1998. "Prohibited Persons": Abuse of undocumented Migrants, Asylum Seekers, and Refugees in South Africa. New York: Human Rights Watch.

Chen, J., Kosec K., Mueller, V. 2016. Temporary and Permanent Migration Selection: Theory and Evidence of Ability-Search Cost Dynamics. *IZA DP* 9639, 1–37.

International Organization for Migration. *IOM Glossary on migration*. Online. 2nd Edition.

2011. https://documentation.lastradainternational.org/lisidocs/Inernational%20migration%20law_25.pdf.

International Organization for Migration, 2013. *Migration & Tuberculosis: A pressing Issue*. https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/migrated_files/What-We-Do/docs/Migration-Tuberculosis-A-Pressing-Issue.pdf

Kanayo, O., Anjofui, P., Stiegler, N. 2019. Push and pull factors of international migration: Evidence from migrants in South Africa. *Journal of African Union Studies* 8 (2), 219–250.

- Kaplan, D. 2017. The South African brain drain: An empirical assessment. *Development Southern Africa* 34 (5), 497–514.
- Kappel, R. 2021. Africa's employment challenges: The ever-widening gaps. Berlin, Labour and Social Justice.
- Kapur, D. 2014. Political Effects of International Migration. *Annual Review of Political Science* 17, 479–502.
- Klaaren, J. 2018. *Immigration Law in South Africa*. Juta. 23–32.
- Kok, P., Gelderblom, D. Oucho, J. 2006. Migration in South and southern Africa: Dynamics and determinants. HSRC Press. 26–46.
- Lekaba, F. 2014. An Analysis of the Stubborn Spectre of Violent Service Delivery Protests and Its Link to Xenophobia In South Africa the Case of Alexandra and Bekkersdal Townships. *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 7 (7), 29–38.
- Mabasa, N. 2023. South Africa's Operation Dudula vigilantes usher in new wave of xenophobia. Al Jazeera Media Network. <https://www.aljazeera.com/features/2023/9/26/south-africas-operation-dudula-vigilantes-usher-in-new-wave-of-xenophobia>
- Magocha, M., Rammala, J.R. 2020. Migration Dynamics and the Making of New Diasporic Language and Cultural Communities in South Africa, 2000–2020: An Entrepreneurial Perspective. *Africanus Journal of Development Studies* 50 (1), 1–22
- Machinya, J. 2019. Migration and Politics in South Africa: Mainstreaming Anti-Immigrant Populist Discourse. *African Human Mobility Review* 8 (1), 59–78.
- Mamabolo, M. A. 2015. Drivers of community xenophobic attacks in South Africa: poverty and unemployment. *The Journal for Transdisciplinary Research in Southern Africa* 11 (4), 143–150.
- Managa, A. 2012. Unfulfilled promises and their consequences: A reflection on local government performance and the critical issue of poor service delivery in South Africa. *Africa Institute of South Africa* 76, 1–8.

- Mangena, F. 2020. Open Border issue, crime and xenophobia in South Africa: some ethical insights. *Journal of Contemporary African Philosophy* 1, 28–42.
- Manomano, T, Tanga P.T, Tanyi P. 2017. Housing Problems and Programs in South Africa: A Literature Review. *Journal of Sociology and Social Anthropology* 7 (2), 111–117.
- Marutlulle, N. 2021. A critical analysis of housing inadequacy in South Africa and its ramifications. *Africa's Public Service Delivery & Performance Review*. 9 (1), 1–16.
- Mlambo, V. M., Adetiba, T. C. 2019. Brain drain and South Africa's socioeconomic development: The waves and its effects. *Journal of Public Affairs* 19 (4), 1–9.
- Mlatsheni, C., Leibbrandt, M. 2014. Unemployment in South Africa. *The Oxford Companion to the Economics of South Africa*. 236–243.
- Modi, R. 2003. Migration to Democratic South Africa. *Economic and Political Weekly*. 38 (18), 1759–1762.
- Morton, F., Eldredge, E. (eds.) 1994. *Slavery in South Africa*. Routledge. 251–269.
- Moyo, K. *South Africa Reckons with Its Status as a Top Immigration Destination, Apartheid History, and Economic Challenges*. 2021. <https://www.migrationpolicy.org/article/south-africa-immigration-destination-history>.
- Murray, M.J. (2003). Alien strangers in our midst: The dreaded foreign invasion and 'fortress South Africa'. *Canadian Journal of African Studies/Revue canadienne des études africaines*, 37 (2–3), 440–466.
- Musakwa, M. T., Odhiambo, N. M. 2020. Remittance Inflows and Poverty Dynamics in South Africa: An Empirical Investigation. *SAGE Open*, 10 (4), 1–10.
- Nardell, M. F., Govathson, C., Mngadi-Ncube, S., Ngcobo, N., Letswalo, D., Lurie, M., Miot, J., Long, L., Katz, I. T., Pascoe, S., 2024. Migrant men and HIV care engagement in Johannesburg, South Africa. *BMC Public Health* 24 (435), 1–12.

Nicholas, P., Mfono, N., Corless, I., Davis, S., O'Brien, E., Padua, J., Ahmed, S., Sheldon, L., Oas, K., Sadler, L., Nicholas, T., Jabour, S., Alexandre, N., Fevrin, F., Dubois S., Fortinsky, S. 2016. HIV vulnerability in migrant populations in southern Africa: Sociological, cultural, health-related, and human-rights perspectives. *International Journal of Africa Nursing Sciences* 5, 1–8.

Nyaoro, D. 2012. Open verses closed systems evidential analyses of management of cross border migration: four africa countries. *Sascha Journal of Policy and Strategic Studies*. 2 (1), 1–11.

OECD, 2023. Unemployment rate. <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>

Office of International Religious Freedom, 2023. 2022 Report on International Religious Freedom. US Department of State

Plaza, S., Ratha, D. (eds.), 2011. *Diaspora for Development in Africa*. The World Bank. Washington

Rashid, S. 2020. Xenophobia in South Africa. *Human Rights Brief*. 23, 17–19.

Roleland, M. 2023. Social Housing in South Africa is in trouble – here's why. <https://groundup.org.za/article/social-housing-in-south-africa-is-in-trouble-heres-why/>

Safran, W. 2011. Diaspora in Modern Societies: Myths of Homeland and Return. *Diaspora a Journal of Transnational Studies* 1 (1), 83–99

Sempijja, N., Mongale C. O. 2022. Xenophobia in urban spaces: Analyzing the drivers and social justice goals from the Ugandan-Asian debacle of 1972 and xenophobic attacks in South Africa (2008-2019). *Sustainable Cities* 4, 1–11.

Serumaga-Zake, P. 2017. Migration And Tourism: The Challenges of Zimbabwean Diaspora in South Africa. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure* 6 (4), 1–20.

Settler F., Mpofo, B. 2017. Social Responsibility with Respect to Religion and Migration in South Africa. *Journal for the Study of Religion* 30 (2), 12–31

Solomon, H., Kosaka, H. 2015. Xenophobia in South Africa: Reflections, Narratives and Recommendations. *Southern African Peace and Security Studies* 2 (2), 5–30.

Solomon, H., Kosaka, H. 2015. Xenophobia in South Africa: Reflections, Narratives and Recommendations. *Southern African Peace and Security Studies* 2 (2), 5–30.

South Africa Yearbook 2021/22. Online. 2022. Government Communications. ISBN 978-0-621-50083-7.

Stark, O., Taylor, J. E. 1991. Migration Incentives, Migration Types: The Role of Relative Deprivation. *The Economic Journal*, 101 (408), 1163–78.

Statistics South Africa, 2020. 2020 Mid-Year population estimates. <https://www.statssa.gov.za/?p=13453>

Statistics South Africa. 2022. *Labour market dynamics in South Africa, 2022*. Pretoria: Statistics South Africa.

Statistics South Africa. 2023. *Census 2022: Statistical Release P0301.4*. Pretoria.

Thembeke, N.W. 2017. Perceptions of Nepotism and Cronyism on Employees' Job Satisfaction in the Public Sector: A Case Study of ILembe District Municipality. *University of Kwazulu-Natal*. 1–79.

Thompson, L. 2000. *A History of South Africa: Revised Edition*. Yale University Press.

Tirivangasi, H., Mugambiwa, S. 2016. Citizenship Crisis or Xenophobia? A Critical Analysis of Service Delivery Protest in South Africa. *SAAPAM Limpopo Conference Proceedings*. 5, 41–48.

United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2020). International Migrant Stock 2020.

United Nations Population Division, "International Migrant Stock 2020: Destination and Origin," 2020.

United Nations. *International migration* 2021. <https://www.un.org/en/global-issues/migration>

Urbański, M. 2022. Comparing Push and Pul Factors Affecting Migration. *Economies* 10 (1), 1–15.

Vearey, J., Richter M. Núñez, L. Moyo, K., 2011. South African HIV/AIDS programming overlooks migration, urban livelihoods, and informal workplaces. *African Journal of AIDS Research* 10. 381–391.

Yu, D. 2022. The Impact of International Migration on Skills Supply and Demand in South Africa. *African Human Mobility Review* 8 (2), 8–40.

Zuma, K., Lurie, M. N., Williams, B. G., Mkaya-Mwamburi, D., Garnett, G. P., Sturm, A. W. 2005. Risk factors of sexually transmitted infections among migrant and non-migrant sexual partnerships from rural South Africa. *Epidemiol Infect* 133 (3), 421–428.